Verhooging van het IXe Hoofdstuk der Staatsbegrooting over 1908 en 1909 ...
Tweede Kamer. Zitting 1908, 1909, No. 192

In 't belang van het recht

vragen wij aandachtige
lezing van deze brochure.

Vereeniging van Directeuren en Commiezen der Posterijen en Telegrafie
Broederschap van Commiezen der Posterijen
Broederschap van Commiezen der Telegrafie

Verhooging van het IXe Hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1908 en 1909 □□□
Tweede Kamer. Zitting 1908, 1909, No. 192

In 't belang van het recht

□ vragen wij aandachtige □
□ lezing van deze brochure. □

Vereeniging van Directeuren en Commiezen der Posterijen en Telegrafie □□□□□□□□□□□□□□
Broederschap van Commiezen der Posterijen
Broederschap van Commiezen der Telegrafie

Enkele weken geleden verscheen in verband met de voorgestelde lotsverbetering voor Directeuren en Commiezen der Posterijen en Telegrafie, eene brochure samengesteld van wege het bestuur van den bond van klerken bij die dienstvakken, welker inhoud, in korte woorden gezegd, vijandschap ademde tegen de Commiezen in het bijzonder, verweer trachtte te wekken in den lande tegen de aanneming der begrootingen, in 't algemeen.

Wij hadden gemeend, dat waar in deze brochure zóó duidelijk de motieven doorschemeren, waarom de actie der laatste weken is op touw gezet, waar overal zóó duidelijk de wangunst spreekt in dat werkje, dat daar onzerzijds, noch schriftelijk verweer, noch beroep op de publieke opinie zou noodig zijn. Evenwel wij hebben gedwaald in deze. Daarom zij in de navolgende bladzijden aangetoond, wat in de brochure der klerken op **waarheid**, en wat daarin op **leugen** berust.

INHOUD.

HOOFDSTUK I.

De voorrede van de brochure der klerken.

Het motief, dat in bovengenoemde voorrede wordt opgegeven, voor den strijd, dien de klerken hebben gevoerd en nog voeren, — overeenkomstig een wèlberaamd en wèluitgevoerd agitatieplan, dat met een brochure begon, en door stukken in de kranten, wekelijksche vergaderingen (dan hier, dan daar) en moties werd voortgezet — luidt: „Wij verzetten ons tegen een stelsel, dat met alle geweld de commiezen naar omhoog, de klerken daarentegen naar beneden voert.” **Laat ons eens zien, of dat stelsel inderdaad bestaat.**

De klerken zijn in dienst gekomen oorspronkelijk met bepaalde vooruitzichten; [1]) zij wisten, waarop zij konden rekenen in de toekomst. Successievelijk hebben zij daarbij gekregen:

1°. Het recht van benoembaarheid tot directeur van een kantoor 8ste klasse, oorspronkelijk met mede-sollicitatie der commiezen, later met **uitsluiting** van deze laatsten.

2°. (In 1906): het recht van benoembaarheid tot directeur van een aantal kantoren der 7de klasse, **met uitsluiting** van de commiezen, **hunne superieuren**. [2])

---

[1]) Zie blz. 39.

[2]) Door dezen maatregel stond de promotie voor de jongere commiezen gedurende méér dan een jaar zoo goed als geheel stil! Ruim 100 commiezen leden daardoor in hun bevordering. Zie Bijlage B.

3^0. Het recht, om (met behoud van tractement, ja zelfs gedurende hun opleidingstijd met bevordering in rang en opklimming in salaris) een **slechts voldoend** examen af te leggen voor den commiesrang, terwijl dit examen voor buiten het vak staanden steeds vergelijkend is en was.

4^0. De aanspraak op benoeming tot commies-titulair (een rang, door 10 percent der klerken bekleed), waardoor de maximum-jaarwedde met *f* 200.— steeg.

5^0. Het recht, om examen voor de radicalen te doen, zonder voorafgaand aanvullings-examen, zooals dat vroeger bestond.

Wij zouden hier nog enkele zaken van minder belang kunnen gaan opsommen, doch het zij zoo genoeg!

Den lezer het oordeel, of uit het bovenstaande **blijkt** van een stelsel, dat den klerk **omlaag** voert! Zou daaruit wellicht niet een bewijs zijn te vinden voor een ander stelsel, dat in de laatste jaren op denvoorgrond trad, het **systeem van ontneming van rechten aan den commies** ten behoeve der klerken?

HOOFDSTUK II.

Was de commissie, die den Minister voorlichtte, belangeloos?

Neen, lezer, dat was zij **niet!** En — dat **kon** zij niet zijn, want zij was **bedoeld** als te zijn een commissie van gedeeltelijk belanghebbenden, door hem, die ze instelde, wijlen Z.E. Minister Bevers. Niet-belanghebbenden waren de H.H.: De Bloeme, administrateur, plaatsvervangend directeur-generaal, Reyseger, inspecteur in algem. dienst, Engelbregt, inspecteur der posterijen en telegrafie.

De beschuldiging, als zou de commissie slechts eigen belang hebben gediend, treft dus ook deze heeren, wijl zij met hun gezag en erkende onkreukbare trouw niet hebben weten te voorkomen, dat de anderen zich misdroegen!

Intusschen, wij meenen te weten, dat de genomen besluiten door de commissie, op een enkele uitzondering na, met algemeene stemmen zijn genomen.

Was die commissie ingesteld, om eene reorganisatie voor te bereiden? **Neen**, lezer, die opdracht was haar niet gegeven. Hoe kon Z.E. in de Memorie van Toelichting dan spreken van ambtenaren, die mochten geacht worden op de hoogte van de **bestaande ingewikkelde personeelsverhoudingen** te zijn? Indien de Minister, zoozeer door ons betreurd, nog in leven was, hij zou den bond der klerken, naar onze overtuiging, een klinkend

antwoord gegeven hebben! **Kennen de klerken dan niet de ingewikkelde personeelsverhoudingen, die bestonden onder directeuren en commiezen?** Hebben zij nooit gehoord van den strijd om directies tusschen post- en telegraafcommiezen, naar aanleiding van het Kon. besl. van 1894? Nooit van de aanspraken der directeuren met groot radicaal? Nooit van de rechten der klein-directeuren? Vergeten zij den enormen arbeid, om een anderen grondslag te vinden voor de classificatie der kantoren?

Mist het bestuur van den klerkenbond dan elk gevoel van schaamte, wijl aldus uit het geschreven woord, door verdraaiing van de beteekenis der woorden, door hem stof wordt geput voor een laakbare actie!

Wat het bestuur zegt van de commissie, die, staande voor de open schatkist, kon **nemen**, wat haar goeddacht, blijve voor zijne verantwoording.

Die commissie, door dat bestuur zoo verdacht gemaakt, stelde hoogere bedragen voor dan door de verschillende organisaties van commiezen werden gevraagd! Inderdaad, dat deed zij!

Maar kent men de gevoerde discussies in de commissievergaderingen? Kent men de motieven die er aanleiding toe gaven, dat méér werd voorgesteld? Want dat die motieven er waren, **staat bij ons vast!** Dat zij deugdelijk zijn geweest, **staat bij ons vast!** Anders toch ware de Minister **niet** daarop ingegaan. Het lijstje, dat gepubliceerd wordt en waarin staan aangegeven de tractementen, eertijds door ons gevraagd en thans door den Minister

voorgesteld, het lijstje, **dat zoo levendig de wangunst bewijst,** zegt, in verband met het hiervoorgaande, **niets,** temeer niet als men daarbij bedenkt, **dat men een afdoende regeling had te treffen en geleden schade had te vergoeden.** [1])

De klerken beweren verder, dat de broederschap der telegraafcommiezen het ontwerp-Kraus zoozeer bij de Tweede Kamer aanbeval. En waarlijk, zij deed dat! En daar was reden toe! Het korps der telegraaf-commiezen, dat reeds zoo lang naar lotsverbetering uitzag, greep dit ontwerp aan, met beide handen en die ambtenaren zouden dankbaar zijn geweest, indien dat ontwerp Wet ware geworden. Dankbaar, ja, maar voor de **gedeeltelijke** afrekening; ook voldaan? Neen. Nog dient hierbij aangestipt, dat de heeren zich hier aan een pertinente onwaarheid schuldig maken. De broederschap beval het ontwerp-Kraus aan met verhooging van het salaris der Hoofdcommiezen tot *f* 3000.—, te bereiken in **minder** tijd dan het ontwerp wilde, dat tot *f* 2900.—

---

[1]) Als daar zijn:

Het Kon. Besl. van 19 Nov. 1903, No. 18, volgens hetwelk de commiezen niet meer mochten dingen naar kantoren der 8ste klasse;

Het Kon. Besl. van 15 Febr. 1906, No. 14, volgens hetwelk de commiezen werden uitgesloten van een 40-tal kantoren der 7de klasse;

Het Kon. Besl. van 13 April 1905, No. 39, waarbij werd bepaald, dat bij vervanging van een directeur aan een vervangenden ambtenaar van hetzelfde kantoor geen vergoeding meer wordt toegekend, hoewel laatstgenoemde dezelfde verantwoording draagt. Vóór genoemd K. B. kreeg men een toelage gelijk aan het verschil in tractement;

Het Kon. Besl. van 20 Juli 1905, No. 56, waarbij de vergoedingen wegens de bemoeiing der Rijkspostspaarbank werden afgeschaft, welke voor verschillende ambtenaren van beteekenis was;

Examenstilstand;

Afschaffing der toelagen aan beheerders van Bijkantoren.

voorstelde. De klerken beweren thans, dat als maximum *f* 2900.— gevraagd werd te verkrijgen na 10 jaar. Zwart op wit kan deze onwaarheid **bewezen** worden.

Dit toont aan, hoe de klerken door onwaarheid en verdraaiing der feiten hun doel trachten te bereiken.

En de postcommiezen? Zij achtten **terecht** de bezoldiging van de commiezen 2de, 3de en 4de klas onvoldoende! Tellen die drie klassen van commiezen, die **verreweg het grootste aantal** van hen omvatten, dan niet mee?

Van het adres der directeuren in 1907 zwijgt men. Komaan, daarin heeft men tenminste gelijk!

Tot slot van dit hoofdstuk dan nog de „samenstelling" der bekende commissie. Zij zeggen daar, zoo kalm weg, dat het **niet noodig werd geoordeeld den klerken medezeggingschap te geven in de regeling der salarissen van directeuren en commiezen!** Wellicht zal men later den inférieuren medezeggingschap geven bij het regelen der positie hunner meerderen, doch slechts tegen den tijd, dat de zuilen en grondvesten, waarop het gebouw der maatschappij rust, beginnen te wankelen. Tot zoolang zal men geduld moeten hebben!

Tegenover de slotalinea op blz. 12 der klerkenbrochure „dat de commissie er niet „was om met onbevangen blik voorlichting te „geven in vraagstukken, de bestaande inge„wikkelde personeelsverhoudingen rakende", stellen wij:

De commissie was er niet om een geheele personeels-reorganisatie tot stand te brengen, dat mandaat was haar niet verstrekt.

Haar taak was eenheid te brengen in den chaos van adressen, welke naar aanleiding

der suppletoire begrooting van Minister Kraus de Kamer hadden bereikt, welke adressen afkomstig als zij waren, van **directeuren en commiezen met verschillende aanspraken** der Kamer het vellen van een oordeel onmogelijk maakte. De verschillende elementen, waaruit de commissie was samengesteld wisten, zij het met opofferingen aan deze en gene zijde, overeenstemming te verkrijgen.

Zij is in haar taak dus schitterend geslaagd.

HOOFDSTUK III.

Cijfers, die spreken.

De berekening, onmiddellijk onder dit hoofd gemaakt in de klerkenbrochure en die sluit met **in één som méér *f* 565785.—** berust op **misleiding.**

Zij behoort aldus te zijn:

Voor 1907 (3 maanden) . . .	*f*	43.200.—
Dit bedrag zou zijn teruggekeerd over de **jaren** 1908 en 1909, in totaal	-	345.600.—
Totaal	*f*	388.800.—
Thans wordt **ineéns** aangevraagd	-	608.985.—
Dat is méér	*f*	220.185.—

terwijl dan verder te beginnen met 1910 jaarlijks zal terugkeeren een totaal van *f* 347.991.— Een dergelijke wijze van voorlichten der publieke opinie, als het klerkenbestuur hier doet kan slechts, gezien de belangen van meer dan 1200 ambtenaren met hunne gezinnen, wier wel en wee van deze begrooting afhangt, **infaam**, ja, **misdadig** worden genoemd.

Wij beginnen thans met het jaar 1903. [1] In dat jaar kwam **voor het eerst sedert 12 jaar** eenige verbetering voor **ongeveer de helft** der toen bestaande commiezen door eene buitengewone **bevordering.** De **tractementen** aan de verschillende klassen der commiezen toegekend **bleven evenwel volkomen zooals**

---

[1]) Zie nevenstaande bladzijde.

(Noot van pag. 14.)

Tegenover de promotie in 1903 geven wij volgende cijfers (zie blz. 14 klerkenbrochure):

Er waren commiezen P. en T. met 6 en 7 jaar dienst als 4de klasse, commiezen der P. 2de klasse met 6 à 9 jaar als zoodanig en 24 dienstjaren in 't geheel, commiezen der P. 3de klasse met 6 à 7 jaar in dien rang en 16 dienstjaren te zamen. De tegenwoordige commiezen P. en T., waaronder vele oud-klerken zijn, 6 à 7 jaar 4de klasse.

In 1872 waren er 123 commiezen der P. voor 143 kantoren.
„ 1902 „ „ 796 ambtenaren der P., der T. en der P. en T. voor 335 „

Verder werd men benoemd tot directeur in:

1871	te	Breda	met 25	en	in	1901	met 35	dienstjaren
1872	„	Delft	„ 22	„	„	1900	„ 32	„
1873	„	Eindhoven	„ 18	„	„	1901	„ 29	„
1894	„	Goes	„ 28	„	„	1902	„ 30	„
1869	„	Helder	„ 17	„	„	1902	„ 30	„
1873	„	Middelburg	„ 27	„	„	1902	„ 34	„
1876	„	Nijmegen	„ 24	„	„	1901	„ 36	„
1875	„	Utrecht	„ 28	„	„	1901	„ 36	„
1875	„	Zutphen	„ 29	„	„	1902	„ 36	„
1869	„	Zwolle	„ 21	„	„	1901	„ 35	„

Ook kan vermeld worden, dat een commies in 1876 na een zelfden diensttijd werd bevorderd tot commies 1ste en 2de klasse als in 1902 noodig was om voor bevordering tot commies 2de en 3de klasse in aanmerking te komen.

Volgende cijfers geven wij ook nog:

Na een 6 à 7-jarigen dienst als commies werd genoten:

in 1876 *f* 1200.— + emolumenten
„ 1902 (26 jaar later) „ 1400.— zonder emolumenten
en na 12 jaren dienst als commies
in 1876 *f* 1600.— + emolumenten
„ 1902 (26 jaar later) „ 1700.— zonder emolumenten

Zie ook Bijlage A.

ze waren in 1891 en zooals ze thans, **nà 18 jaren** nòg zijn. Evenwel bleef na die zoogenaamde groote promotie de reactie niet uit. Immers ging de bevordering na dien trager dan ooit. Bij een aanstelling van jaarlijks ± 40 nieuwe commiezen werden slechts een 10 à 20-tal tot een hoogeren rang bevorderd. Ook de salarissen der directeuren zijn nog geheel dezelfde als ze in het jaar 1891 waren. [1]) De salarissen der klerken daarentegen zijn het laatst verhoogd in 1905 [2]) en reeds bij die verhooging werd voor de commiezen en directeuren verbetering van positie in uitzicht gesteld. Thans, **4 jaar later**, is het nog altijd de vraag of die **belofte** van 1905 zal worden tot een **daad.** Drie opvolgende Ministers hebben erkend tegenover de volksvertegenwoordiging, dat herziening van de tractementen van het hooger personeel **noodzakelijk** is. Ja, **de leden der Tweede Kamer hebben herhaaldelijk zelf**, — en nog zeer kort geleden bij de behandeling der Waterstaatsbegrooting voor 1909 — aangedrongen op de spoedige indiening van de beloofde ontwerpen. En nu? De ontwerpen zijn gekomen, de actie der klerken is begonnen; zouden wij, die reeds zoolang wachten en met zooveel recht hebben gehoopt, jarenlang, weer opnieuw in woord en geschrift moeten gaan argumenteeren? **Wij kunnen het niet gelooven!**

Laat ons nog enkele cijfers geven, ter vergelijking. En laat ons er dadelijk bijvoegen, dat het ons leed doet, dit te moeten doen, maar **men heeft ons den handschoen toegeworpen** en ter verdediging van recht en

---

[1]) Behoudens een kleine verbetering voor directies der 7de en 8ste klasse, hoofdzakelijk door ex-klerken bezet.

[2]) Zie Bijlage A tegenover blz. 20.

billijkheid hebben wij dien moeten oprapen! [1])

Er werd uitgetrokken:

In **1903**	voor	1155 directeuren en commiezen	*f*	2210250.—
,, **1903**	,,	1375 klerken	-	1046225.—
,, **1906**	,,	1137 directeuren en commiezen	-	2165540.—
,, **1906**	,,	1537 klerken	-	1342125.—
,, **1909**	,,	1160 directeuren en commiezen	-	2226600.—
,, **1909**	,,	1410 klerken	-	1425350.—

Men vergelijke hieruit eens de stijging voor de beide categoriën om de 3 jaar!

Ten overvloede nemen wij hier nog op de nevenstaande tabel, loopende over de jaren 1900 tot en met 1909:

---

[1]) Een enkel staaltje om te doen zien waar het heengaat, indien de lotsverbetering voor directeuren en commiezen niet tot stand mocht komen. Op het telegraafkantoor te Rotterdam had men nu reeds voor het oog van het gansche personeel op een der ramen een doodshoofd geschilderd, waaronder het opschrift: „de suppletoire", hetgeen bij klerken en hulptelegrafisten aanleiding gaf tot veel verstolen vroolijkheid.

	1906	1907	1908	1909 geraamd.
	2 165 540	2 185 500	2 224 250	2 226 600
	1137	1130	1157	1100
	1 342 125	1 439 475	1 399 700	1 425 350
	1537	1527	1425	1410

n en commiezen.

ı telegrafisten (commiezen-titulair).

zijn n i e t meegeteld.

bedrag	in 1909	bedrag		
2 259 553	1208	2 328 300,	**meer**	**68 650.**
1 058 825	1424	1 439 150,	**meer**	**380 325.**

	1900	1901	1902	1903	1904 geraamd.		1906	1907	1908	1909 geraamd.
a)	2 017 300	2 033 000	2 066 700	2 210 250	2 218 550		2 165 540	2 185 500	2 224 250	2 226 600
b)		1117	1116	1155	1156		1137	1130	1157	1100
c)	702 200	805 800	951 500	1 046 225	1 188 625		1 342 125	1 439 475	1 399 700	1 425 350
d)		1107	1303	1375	1495		1537	1527	1425	1410

a) Totaal van de bedragen, toegestaan voor directeuren en commiezen.
b) Totaal van het aantal dier ambtenaren.
c) Totaal van de bedragen, toegestaan voor klerken en telegrafisten (commiezen-titulair).
d) Totaal van het aantal dier ambtenaren.
De gedetacheerde ambtenaren bij het Hoofdbestuur zijn niet meegeteld.

Aantal *)	in 1903	bedrag	in 1909	bedrag
Commiezen en Directeuren	1182	2 259 553	1208	2 328 300, **meer 68 650.**
Klerken	1390	1 058 825	1424	1 439 150, **meer 380 325.**

*) De gedetacheerde ambtenaren meegerekend.

Door het bestuur van den Klerkenbond wordt nog een vergelijkend overzicht gegeven van het bedrag, dat de commies en de klerk per hoofd toekomt bij deze begrootingen en bij die van 1905, waarbij alleen als zuivere maatstaf kan worden genomen de begrooting van 1905 en die voor 1909, **met uitsluiting van die over 1908,** omdat die slechts geeft een vergoeding voor ééns, (die feitelijk nog door 3 gedeeld zou moeten worden, aangezien de **belofte** van verhooging bereids dateert van 1905).

Bij zijn berekeningen verzuimt dat Bestuur te vermelden, dat de eischen om commies te worden zeer veel hooger zijn dan om klerk te worden, als daar zijn:

kosten van opleiding;

belangrijk zwaardere examens;

het verschil in leeftijd, waarop een commies en klerk hun **bezoldigde** betrekking aanvangen [1]),

zoodat de klerk een niet onaanzienlijk bedrag uit de schatkist heeft geput, als de commies zijn eerste tractement ontvangt. Door onjuiste belichting, valsche voorstelling, halve waarheden en besliste onwaarheden (zooals uit verschillende plaatsen **dezer** brochure blijkt) tracht men den schijn te wekken, dat de voorgestelde tractementen voor directeuren en commiezen, **te hoog** zijn voor de hoogere ambten bij P. en T.

Buitendien maakt het klerkenbestuur zich nog schuldig aan een fout bij de berekening, door eenvoudig adj.-inspecteurs, adj.-directeuren, hoofdcommiezen en commiezen over één

---

[1]) Door de invoering van het adspirant-commiesexamen is voor commies, oud-klerk (een gering aantal) hierin een kleine wijziging gekomen.

kam te scheren, alsof dat alles één rang ware. C'est l'art de grouper les chiffres. En die kunst verstaat genoemd bestuur in de perfectie! Bepaalt men zich bij het berekenen van het gemiddelde voor den commies, dan komt men tot *f* 260.— per hoofd en per jaar (waarbij dan nog over het hoofd is gezien de verdeeling in 4 klassen) en neemt men het gemiddelde per hoofd voor den commies 4de klasse (die onmiddellijk in rang boven den klerk staat), dan is dat nog slechts per jaar ± *f* 100.—.[1]) In verband met het feit, dat een hoogere rang **overal** hooger wordt bezoldigd dan een lagere, gelooven wij gerust het oordeel in deze te kunnen overlaten aan hem, die dit boekje lezen zal.

---

[1]) Zoo ook op blz. 16 hunner brochure, bij de berekening van hetgeen in 1905 per hoofd is toegestaan, scheert men van postbode tot klerk over één kam, waaruit vanzelf onzuivere conclusies volgen.

HOOFDSTUK IV.

Een protest en een voorbeeld.

Het wordt onze Volksvertegenwoordiging moeilijk gemaakt; alle categorieën van ambtenaren en beambten zenden adressen, protesten, moties, brochures, òf om de aanhangige suppletoire begrootingen, ingediend tot lotsverbetering der commiezen en directeuren te bestrijden, òf om die aan te bevelen.

Te bestrijden het meest.

Die bestrijding komt het hevigst van de klerkenzijde.

Heeft die bestrijding reden van bestaan?

Ter beantwoording van deze vraag volge hier de staat van dienst van een telegraafcommies met bevoegdheid voor den postdienst. Het is een voorbeeld uit vele (blijkende uit bijlage B, blz. 24):

Benoemd tot		Salaris	Leeftijd	Klerk
Klerk in	in 1882 .	*f* 350.—	19 jaar	600.—
Telegrafist 2e kl.				
(commiesrang 4e kl.	„ 1885 .	„ 900.—	22 „	800.—
Commies 3e klasse	„ 1891 .	„ 1200.—	28 „	1000.—
Verhooging . . .	„ 1893 .	„ 1400.—	30 „	1100.—
Radicaal toelage. .	„ 1895 .	„ 1500.—	32 „	1200.—
Ancienniteits verh .	„ 1899 .	„ 1700.—	36 „	1700.—
Commies 2e kl. .	„ 1903 .	„ 1800.—	40 „ *	
Accienniteits verh. .	„ 1906 .	„ 2100.—	43 „ *	
Commies 2e kl. .	„ 1909 .	„ 2100.—	46 „ *	

*) Velen Directeuren met *f* 1800.— en vrije woning.

In een reorganisatie-plan van hunzelf vragen de klerken na 22 dienstjaren *f* 2300; de heeren hebben niet uitgerekend, wat dat kosten zou! Daarom doen wij het voor hen; zulks zou kosten ruim *f* 400.000.—.

De commies zonder radicaal voor den postdienst geniet nog *f* 100.— per jaar minder en heeft dus op 40-jarigen leeftijd — dikwijls op 45-jarigen, soms eerst op 50-jarigen leeftijd, indien hij laat commies geworden is — precies hetzelfde salaris als de klerk (commies-titulair). [1])

Is er iemand, die zal durven beweren, dat in dezen toestand in deze wanverhouding geen verbetering behoort te worden gebracht?

Ja, de klerken; de klerken, onder wie verscheiden betrekkelijk jonge ambtenaren directies hebben gekregen, waarnaar de commiezen met grootere anciënniteit niet mogen dingen, welke aan de klerken zijn afgestaan ten hunnen nadeele; de klerken, voor wie alle obstakels, om den commiesrang te bereiken, uit den weg zijn geruimd; de klerken, van wie zeer velen evenveel **levensjaren** als de commiezen **dienstjaren** tellen; die in 1905 een regeling zagen goedgekeurd, welke aan velen hunner in korten tijd een extra-promotie van *f* 300.— à *f* 400.— deed toevallen [2]); die; jong als ze voor het meerendeel zijn, na alle reeds verkregen verbeteringen, alle recht missen om tegen de voorgestelde lotsverbetering te ageeren; de klerken durven beweren, dat weder **eerst zij** verbetering behoeven. Zij erkennen wel, dat de bestaande regeling voor

---

[1]) Nog onlangs vierde een telegraafcommies zijn zilveren ambtsjubileum op een salaris van *f* 1700.—.

[2]) Zie Bijlage A hiertegenover.

voor klerken.

Klerken met twee radicalen.						Verhoogingen.
A.	B.	C.	D.	E.	F.	
400	400	400				
400	600	600	200	—	200	in 1 jaar 1/2 tractement.
500	600	600	100	—	100	
500	600	600	100	—	100	in 3 jaar 1/3 tractement met tusschenverhooging.
600[2])	700	800	100	100	200	
700	800	„	100	—	100	
„	„	„	100	—	100	
800	„	„	—	—	—	
„	900	1000	100	100	200	in 3 jaar 1/4 tractement.
900	„	„	—	100	100	
„	„	„	—	100	100	
1000	1000	„	—	—	—	
„	„	1100	—	100	100	
„	„	„	—	100	100	
„	1100	„	100	—	100	
1100	„	„	—	—	—	
„	„	1200	—	100	100	in 3 jaar meer dan 1/4 tractement met tusschenverhooging.
„	1200	1400[1])	100	200	300	
„	„	„	100	200	300	
1200	„	„	—	200	200	
„	1300	1550	100	250	350	in 3 jaar meer dan 1/4 tractement met tusschenverhooging.
„	„	„	100	250	350	
„	„	„	100	250	350	
1300	1400	„	100	150	250	
„	„	1700	100	300	400	in 3 jaar bijna 1/3 tractement met tusschenverhooging.
„	„	„	100	300	400	
„	„	„	100	300	400	
1400	1500	„	100	200	300	
„	„	„	100	200	300	in 3 jaar bijna 1/5 tractement met tusschenverhooging.
„	„	„	100	200	300	
„	„	„	100	200	300	
„	„	„	100	200	300	
1500	„	„	—	200	200	

[1]) 200 gulden als commies-titulair. Allen toch met 15 dienstjaren zijn bijna zonder uitzondering benoemd.

[2]) Verondersteld is, dat 2 radicalen na 3 jaar behaald zijn, wat toch wel niet te veel gevergd is.

[3]) De tractementsregeling vóór 1902 was niet officieel bekend. Een onderzoek van den N.P.T.-bond onder zijn leden bracht deze aan het licht en is te vinden in het orgaan van dien bond 2e Jaargang no. 2, blz. 3.

Tractementsregeling voor klerken.

Tractement gedurende	Klerken zonder of met één radicaal.						Klerken met twee radicalen.						Verhoogingen.
	A.[3]) vóór de regeling van 1902.	B. regeling in 1902/3/4	C. regeling van 1905	D. verschil tusschen A en B	E. verschil tusschen B en C	F. verschil tusschen A en C	A.	B.	C.	D.	E.	F.	
aanstelling	400	400	400	—	—	—	400	400	400				
2e en 3e maand	400	600	600	200	—	200	400	600	600	200	—	200	**in 1 jaar $^{1}/_{2}$ tractement.**
1e jaar	500	„	„	100	—	100	500	600	600	100	—	100	
2e „	„	„	„	100	—	100	500	600	600	100	—	100	**in 3 jaar $^{1}/_{3}$ tractement met tusschenverhooging.**
3e „	„	„	700	100	100	200	600[2])	700	800	100	100	200	
4e „	600	650	„	50	50	100	700	800	„	100	—	100	
5e „	„	„	„	50	50	100	„	„	„	100	—	100	
6e „	„	„	„	50	50	100	800	„	„	—	—	—	
7e „	700	700	800	—	100	100	„	900	1000	100	100	200	**in 3 jaar $^{1}/_{4}$ tractement.**
8e „	„	„	„	—	100	100	900	„	„	—	100	100	
9e „	„	„	„	—	100	100	„	„	„	—	100	100	
10e „	800	800	„	—	—	—	1000	1000	„	—	—	—	
11e „	„	„	900	—	100	100	„	„	1100	—	100	100	
12e „	„	„	„	—	100	100	„	„	„	—	100	100	
13e „	„	900	„	100	—	100	„	1100	„	100	—	100	
14e „	900	„	„	—	—	—	1100	„	„	—	—	—	
15e „	„	„	1000	—	100	100	„	„	1200	—	100	100	**in 3 jaar meer dan $^{1}/_{4}$ tractement met tusschenverhooging.**
16e „	„	1000	„	100	—	100	„	1200	1400[1])	100	200	300	
17e „	„	„	„	100	—	100	„	„	„	100	200	300	
18e „	1000	„	„	—	—	—	1200	„	„	—	200	200	
19e „	„	1100	1100	100	—	100	„	1300	1550	100	250	350	**in 3 jaar meer dan $^{1}/_{4}$ tractement met tusschenverhooging.**
20e „	„	„	„	100	—	100	„	„	„	100	250	350	
21e „	„	„	„	100	—	100	„	„	„	100	250	350	
22e „	1100	1150	„	50	—50	—	1300	1400	„	100	150	250	
23e „	„	„	1200	50	50	100	„	„	1700	100	300	400	**in 3 jaar bijna $^{1}/_{3}$ tractement met tusschenverhooging.**
24e „	„	„	„	50	50	100	„	„	„	100	300	400	
25e „	„	„	„	50	50	100	„	„	„	100	300	400	
26e „	1200	1200	„	—	—	—	1400	1500	„	100	200	300	
27e „	„	„	„	—	—	—	„	„	„	100	200	300	**in 3 jaar bijna $^{1}/_{5}$ tractement met tusschenverhooging.**
28e „	„	„	„	—	—	—	„	„	„	100	200	300	
29e „	„	„	„	—	—	—	„	„	„	100	200	300	
30e „	„	„	„	—	—	—	„	„	„	100	200	300	
31e „	„	„	„	—	—	—	1500	„	„	—	200	200	

1) 200 gulden als commies-titulair. Allen toch met 15 dienstjaren zijn bijna zonder uitzondering benoemd.

2) Verondersteld is, dat 2 radicalen na 3 jaar behaald zijn, wat toch wel niet te veel gevergd is.

3) De tractementsregeling vóór 1902 was niet officieel bekend. Een onderzoek van den N.P.T.-bond onder zijn leden bracht deze aan het licht en is te vinden in het orgaan van dien bond 2e Jaargang no. 2, blz. 3.

de telegraafcommiezen niet deugt, slapjes; [1]) maar intusschen doen zij hun uiterste best om het voorgestelde ontwerp van de baan te krijgen.

Ons is bekend, dat door invloedrijke kamerleden het bestuur van den klerkenbond deze verderfelijke actie ontraden is, op grond, dat deze regeling aan de commiezen en directeuren niet mag onthouden worden, waar de bestaande salarisregeling totaal verouderd, de verbetering jarenlang beloofd is en voortdurend aandrang tot lotsverbetering van uit de Staten-Generaal is opgegaan, en deze regeling is een vervolg van die van 1905 (zie Hand., blz. 1106).

Het antwoord luidde: Wij doen het toch, al zou het maar alleen zijn voor de propaganda.

Och ja, waarom ook niet; zij hebben — ten minste dat meenen zij — niets te verliezen, alleen te winnen. Of zij, met gebruikmaking van de groote trom, op zoo hinderlijke wijze in 't publiek de voorstellen van Minister Bevers, gepousseerd na rijp beraad, met voorbijzien van alle ambtelijke waardigheid, mogen bespreken; of zij, zoo doende, op de kantoren een zeer moeilijken omgang mogen provoceeren; of zij de belangen van 1000 gezinnen mogen negeeren, dat zijn voor hen geen vragen, mits propaganda gemaakt wordt.

Wij hebben er volstrekt niets tegen, dat de klerken krachtig voor hunne belangen opkomen; maar dat zij dit thans en op deze wijze doen, nu een verbetering van de commiezen en

---

[1]) In het orgaan der klerken worden juist de telegraafcommiezen nog niet eens met deze toegevendheid behandeld.

directeuren op het punt staat haar beslag te krijgen, na jaren en jaren van „overwegen" eenerzijds, van geduldig wachten anderzijds; dat zij dit doen in hun gemoed overtuigd van de billijkheid dier verbetering; dat zij daarbij niet versmaden het wapen der onwaarheid en van verdraaiing der feiten, dat verdient de afkeuring van ieder weldenkende; dat is ignobel.

De klerken maken schandelijk misbruik van het feit, dat de Volksvertegenwoordiging niet op de hoogte is van de personeelsverhoudingen op de kantoren; maar wanneer zij meenen op die wijze te kunnen winnen, dan naar wij vertrouwen, vergissen zij zich.

Nòg hebben we een Minister, die, voorgelicht door der zake kundige mannen, met deugdelijke argumenten onze zaak zal verdedigen; nog hebben we in ons land een Volksvertegenwoordiging, die vatbaar is voor billijkheid en recht, argumenten van bombarie zal weten te onderscheiden, maatschappelijk inzicht zal stellen tegenover kortzichtigheid.

De uitgetrokken sommen zijn tamelijk hoog; men vergete echter niet, dat tot nog toe de commiezen, om promotie te maken, moesten wachten op den dood hunner collega's; bij de telegrafie hielp zelfs dat ergerlijke opklimmingssysteem niet; de promotie bleef daar **toch** stil staan. Die promotie raakte tengevolge daarvan ontzettend ten achter en gedurende de lange voorbereiding dezer suppletoire sedert 1905, stond zij zoo goed als geheel stil. Alle andere categorieën hebben hun vaste tijden van opklimming; **alle** categorieën, die zich zoo beklagen, alleen de commiezen niet.

Een klein totaal bedrag, waarmee de anderen gebaat zijn, kan de directeuren en

commiezen niet meer helpen. Zij zijn al te zeer achter geraakt.

Daarom hopen wij stellig, dat de Volksvertegenwoordiging de gelden zal toestaan, die eindelijk aan ons, directeuren en commiezen, voor het meerendeel vergrijsd in den dienst, de positie zal verzekeren, die wij als fatsoenlijke burgers en staatsambtenaren van onzen rang behooren in te nemen.

HOOFDSTUK V.

De tabel van vergelijking in de klerkenbrochure. [1])

Oók deze dient, vooral waar de vergelijking **uitsluitend commiezen** geldt, te worden beschouwd, overeenkomstig het hiervoor vermelde. Houden wij in het oog, dat de examens **zeer veel** verschillen, dat de geldelijke verantwoordelijkheid **niet** gelijk is en dat de werkkring **evenmin** gelijk is (wij komen op dit alles straks uitvoerig terug), dan meenen wij, dat de tractementen zooals die voor de commiezen worden voorgesteld, gerust aan die der klerken kunnen worden getoetst. Hoe verder de klerkenbond zich kan verklaren tegen de bepaling, dat surnumerairs voortaan bezoldigd zullen zijn, is ons een raadsel. Dit instituut toch zal zijn een zeer groote stap in de richting, die beoogt opheffing van het zoogenaamde **tweestandenstelsel**, dat zoozeer door dat bestuur wordt onderhanden genomen.

---

1) Zie Bijlage B hiertegenover.

ge

ge

ge

ge
ge

ge

Le

TABEL blz. 18 van de Brochure van den Klerkenbond.

Aantal Dienstjaren.	Salarissen van Commiezen (voorgesteld).	Klerken: Commiezen titulair.	Klerken: Klerken met twee radicalen	Klerken: Klerken met een of zonder radicaal.
Bij aanstelling	1200		400	400
na 1 maand.	1200		600	600
„ 2 jaar.	1400		800	700
„ 6 „	1700		1000	800
„ 10 „	2000		1100	900
„ 14 „	2200		1200	1000
„ 15 „	2200	1400	1200	1000
„ 18 „	2400	1550	1350	1100
„ 22 „	2600	1700	1500	1200
„ 30 „	2800	1700	1500	1200

Van Klerkenzijde wordt dit een schreeuwende wanverhouding genoemd.

VERBETERDE TABEL van blz. 18 van de Brochure van den Klerkenbond.

Aantal Dienstjaren.	Salarissen van Commiezen: Thans.	Commiezen: (Voorgesteld). [3])	Klerken: Commiezen titulair.	Klerken: Klerken met twee radicalen	Klerken: Klerken met een of zonder radicaal.
Bij aanstelling	— [1])	600			
na 1 maand.	—	600			
„ 2 jaar.	—	600			
„ 3 „	1200	1200			
„ 6 „	1200	1400 (5 jaar).			
„ 9 à 10 „	1500	1700 (9 jaar).			
„ 10 „	1500	1700			
„ 13 „	1500	2000			
„ 14 „	1500	2000			
„ 14 à 15 „	1700 à 1800 [2])	2000	Zie op linker staat.		
„ 15 „	1700 „ 1800	2000			
„ 17 „	1700 „ 1800	2200			
„ 18 „	1700 „ 1800	2200			
„ 20 à 21 „	2200 „ 2300 [2])	2400			
„ 22 „	2200 „ 2300	2400			
„ 25 „	2200 „ 2300	2600			
„ 30 „	2200 „ 2300	2600			
„ 33 „	2200 „ 2300	2800			
	Eventueele benoeming tot Hoofdcommies op 2400 à 2700	Eventueele benoeming tot Hoofdcommies op 2900 à 3100.			

[1]) De Surnumerairs-jaren hebben de Klerken maar niet medegeteld.
[2]) Zeer gunstige gevallen.
[3]) Deze cijfers zijn voor commiezen oud-klerken ongunstiger, ten bewijze diene dat voor die personen de wetsontwerpen afzonderlijke voorziening voorstellen.

Ambtelijke loopbaan van:

TELEGRAAFCOMMIES X.		KLERK Y.	
Als klerk in dienst getreden	in 1883 op *f* 350	Als klerk in dienst getreden	in 1885 op *f* 350
Na 9 jaar telegrafist 3e klasse . .	„ 1892 „ „ 800	Na 9 jaar telegrafist 3e klasse . .	„ 1894 „ „ 800
Na 12 jaar commies 4e klasse. .	„ 1895 „ „ 1100	Na 12 jaar postradicaal	„ 1897 „ „ 1000
Na 17 jaar commies 3e klasse. .	„ 1900 „ „ 1400		„ 1901 „ „ 1200
Na 19 jaar postradicaal	„ 1902 „ „ 1500		„ 1902 „ „ 1300
Na 20 jaar commies 2e klasse. .	„ 1903 „ „ 1800	Na 20 jaar commies titulair . . .	„ 1905 „ „ 1550
nog		Na 21 jaar commies titulair. . .	„ 1906 „ „ 1700
Na 26 jaar commies 2e klasse. .	„ 1909 „ „ 1800	Na 22 jaar commies titulair. . .	„ 1909 „ „ 1700

De Commies na 26 jaar *f* 100.— meer dan **de Klerk,** die in in 24 jaar klom van *f* 350.— op *f* 1700.—.

Dit is een schreeuwende wanverhouding waaraan de suppletoire begrootingen een einde zullen maken.

Om een idee te geven van den tragen gang der bevorderingen volgen deze cijfers.

In 1904 werden bevorderd van de 4e naar de 3e klasse ... . : 17
„ 1905 „ „ „ „ 4e „ „ 3e „ ... ... : 13
„ 1906 „ „ „ „ 4e „ „ 3e „ .. .. : 21
„ 1907 „ „ „ „ 4e „ „ 3e „ ... ... : 27
gemiddeld dus 19, terwijl er eind 1907 aanwezig waren nog 189 commiezen 4e klasse.
In 1904 werden bevorderd van de 2e naar de 1e klasse . . 7 commiezen der **P.**
„ 1905 „ „ „ „ 2e „ „ 1e „ ... . 11 „ „ „
„ 1906 „ „ „ „ 2e „ „ 1e „ ... ... 9 „ „ „
„ 1907 „ „ „ „ 2e „ „ 1e „ ... ... 7 „ „ „
gemiddeld dus 8 à 9; eind 1907 aanwezig 117 commiezen 2e klasse (101 **P.** 16 **P.-T.**)
In 1904 werden bevorderd van 1e klasse tot Hoofdcommies ... **geen** commiezen der **P.**
„ 1905 „ „ „ 1e „ „ „ ... 8 „ „ „
„ 1906 „ „ „ 1e „ „ „ ... 10 „ „ „
„ 1907 „ „ „ 1e „ „ „ ... 2 „ „ „
gemiddeld dus 5; eind 1907 aanwezig 74 commiezen 1e klasse, de jongste dier 74 is in dienst van af 1885.
In 1904 werden bevorderd van de 2e naar de 1e klasse ... . 11 commiezen der **T.**
„ 1905 „ „ „ „ 2e „ „ 1e „ ... ... 19 „ „ „
„ 1906 „ „ „ „ 2e „ „ 1e „ ... ... 12 „ „ „
„ 1907 „ „ „ „ 2e „ „ 1e „ ... ... 2 „ „ „
gemiddeld dus 11 per jaar; eind 1907 aanwezig 116 commiezen der 2e klasse, waarvan de jongsten in dienst gekomen tusschen 1881 en 1884.
In 1904 werden bevorderd van commies 1e klasse tot Hoofdcommies der **T.** 2
„ 1905 „ „ „ „ 1e „ „ „ „ „ 11
„ 1906 „ „ „ „ 1e „ „ „ „ „ 5
„ 1907 „ „ „ „ 1e „ „ „ „ „ 2
gemiddeld dus 5; eind 1907 aanwezig 78 commiezen der 1e klasse waarvan de jongsten in dienst gekomen in 1875.

Wil men de zaak van een anderen kant bekijken, dan dienen deze cijfers:

Leeftijd.	Salarissen van klerken.	Salarissen van Commiezen.	Aanmerkingen.
18	600	nihil	
20	800	„	
24	1000	1200	op 22- à 23- jarigen leeftijd.
28	1100	1500	indien men **gelukkig** dient; een groot deel der Commiezen hebben dit salaris dan nog niet.
32	1200	1500	
33	1400	1500	
36	1550	1800	
40	1700	1800	enkelen *f* 2300.—, doch 't gros onzer heeft dan nog *f* 1800.—

òf

In 1868 was maximum salaris van een klerk *f* 800.— van een telegraaf commies ± *f* 1300.—.
Thans is „ „ „ „ „ „ 1700.—[1]) en wordt dat van dien commies „ 2800.—[2]).
De oorspronkelijke verhouding zal dus voor de wetsontwerpen hersteld worden.

[1]) Na 22 jaar en van vele welke Directeur zijn hooger.
[2]) Na 33 jaar mits geschikt voor Hoofd-commies.

HOOFDSTUK VI.

Wat is een klerk der P. en T.?

Een klerk der P. en T. is een ambtenaar, die tegenwoordig is aangewezen voor den vollen dienst op de kleine en kleinere kantoren, daar deelneemt aan den dienst in zijn vollen omvang en daar hetzelfde werk verricht als de commies op de groote kantoren, tot zoolang de laatste ongeveer is genaderd tot den rang van commies der 2de of 1ste klasse. Dan begint het verschil ook in den aard van het werk. De klerk blijft, krachtens zijne afgelegde examens en zijne ontwikkeling, in denzelfden werkkring, de commies, tot 2de of 1ste klasse bevorderd, moet gaan optreden als chef (directeur), nadat hij eenige jaren den geheelen practischen dienst heeft meegemaakt en derhalve kan geacht worden volledig op de hoogte te zijn. Van dat oogenblik af begint zijn eigenlijke werkkring, waarvoor hij, krachtens ontwikkeling en examens, bestemd is. Dat hij inderdaad daarvoor bestemd **is**, wordt voldoende bewezen door het feit, dat hij behoort tot de hoogste categorie van ambtenaren bij P. en T. en dus **natuurlijkerwijze** is bestemd om op te treden als chef en niet als gewoon ambtenaar, zooals de klerk. Dat hij daarvoor volledige kennis noodig heeft van den practischen (routine-)dienst is mede zeer natuurlijk en dat hij die kennis alleen kan opdoen **in** den practischen dienst en dus hetzelfde te doen als de klerk gedurende eenige jaren, wij zouden zoo zeggen: 't is zoo klaar als de dag.

Laat den klerk examen doen voor commies; is hij werkelijk **zóo ontwikkeld**, als hij voorgeeft te zijn, dan zal hem dat toch niet zoo moeilijk vallen, verschilt die ontwikkeling zóó weinig van die van den commies, welnu — de weg staat voor hem open —: een **voldoend** examen is genoeg. Van een **vergelijkend** examen is geen sprake, zelfs niet in de verre toekomst! Wanneer we eens nagaan, dat op een aantal van ± 1200 klerken er zich jaarlijks nog geen 60 aan het examen voor commies onderwerpen, van wie er gemiddeld geen 20 slagen, dan krijgen wij van de ontwikkeling van den doorsnee-klerk geen hoog idee! Ja, als wij nagaan, dat van 187 candidaten voor het postradicaal [1]) (notabene een **vak**examen) er slechts circa 80 slagen (1908), dan zien we zelfs niet veel van de enorme **vakkennis**, die zij zoo gaarne voor zich opeischen!

En de vraag is gewettigd, of het niet beter ware, dat de klerken eerst eens getuigenis gingen afleggen van hun stevige vakkennis (daar zijn er van de 1200 **een vijfhonderdtal**, dat nog niet beide radicalen bezit), alvorens zij trachten over te gaan in den commiezenrang met een **verlicht examen.** Wij zijn geleidelijk genaderd tot het **examen.** (Dat de **werkkring** van commies en klerk slechts **tijdelijk** parallel loopen, zal uit het voorafgaande duidelijk zijn. Zie ook nader Hoofdstuk VII.)

Het schoolexamen voor commies omvat 11 leervakken, dat voor klerk **6** van deze elf. Een vergelijking van het examen **in zijn geheel** — dat zal iedere leek in het postvak

---

[1]) Ook voor het telegraaf-radicaal is de uitslag beneden zeer matig gestelde eischen.

dadelijk toegeven — is dus **niet mogelijk;** voor de gemeenschappelijke vakken verschillen de eischen aanzienlijk. Ieder, die beide examens heeft gedaan, zal dat moeten beämen. Ons dunkt, dat er na deze toelichting van het argument: „afgelegde examens" voor de klerken niet veel overblijft. Het examenprogramma voor commies is (zie de bijlage der klerkenbrochure) gebaseerd op algemeene ontwikkeling, dat voor klerk geeft daarvan geen idee zelfs!

Zoo komen we dan aan het **derde** argument der klerken: de **gelijke geldelijke verantwoordelijkheid.**

Oók die is **niet** gelijk voor commiezen en klerken. De 2de, 3de en 4de klas-commiezen (zooals hiervoor is gebleken meestal op de groote kantoren in den gewonen dienst werkzaam) zien **dagelijks** door hun handen gaan geldsommen, die somwijlen op kantoren, waar klerken zijn, **in geen maand** worden bereikt. Er zijn dagen, dat door hen wordt uitbetaald een bedrag, alléén wegens quitantiën, van **20 tot 40 duizend** gulden (Rotterdam), ja, somwijlen 100.000 gulden (Amsterdam), en zoo is er meer. En op kantoren als Hilversum, Zaandam, enz. (belangrijkste vereenigde kantoren), waar klerken werkzaam zijn, is slechts 1 commies werkzaam, ten einde den directeur bij te staan in het voeren van het **beheer.** (Zie hoofdstuk VII, Werkkring.)

Ziedaar de **argumenten: werkkring, examen** [1]**, verantwoordelijkheid,** wat blijft er van over?

Dan de bewering, dat velen hunner eene

[1]) Het verschil tusschen de vakexamens laten wij hier buiten bespreking, omdat alléén vakmenschen daarover voldoende kunnen oordeelen.

hoogere burgerschool met vrucht hebben afgeloopen. Dat zijn er nog geen 100, en heusch dezen zullen hun weg naar het commiesschap wel vinden, ook zonder **verlicht**[1]) examen. Maar de klerken zien liever **allen** commies (zie hun brochure blz. 23, 2[de] alinea), om zoodoende de organisatie **gezonder** te maken? Wel zeker!

---

[1]) Men vergeet daarbij te melden, dat de exploitie in 1909 andere eischen stelt dan 30 jaar terug.

HOOFDSTUK VII.

De werkkring der commiezen en klerken.

De klerken der P. en T. laten geene gelegenheid voorbijgaan, om te wijzen op het verschil in rang, bezoldiging en vooruitzichten, hetwelk er bestaat tusschen hen en de commiezen bij dezen tak van dienst en waarvoor naar hunne meening op grond van de afgelegde examens en de door hen te verrichten werkzaamheden geen voldoende reden zou bestaan.

Het zeer groot verschil, hetwelk tusschen de door deze beide categorieën van ambtenaren af te leggen examens, respectievelijk het **klerken**- en het **surnumerairs**examen (voor reeds in dienst zijnde beambten **adspirant-commies**examen genaamd), bestaat, blijkt, behalve uit de programma's, reeds overtuigend uit het zeer gering aantal klerken, hetwelk zich aan het adspirant-commiesexamen waagt te onderwerpen en het nog veel kleiner aantal daarvan, hetwelk slaagt. [1])

Dat trouwens het surnumerairs-examen niet te licht mag worden gesteld, kan blijken uit eene na afloop van een der laatste examens door den Directeur-Generaal in de Staatscourant geplaatste mededeeling, waarin de aandacht van belanghebbenden er op werd gevestigd, dat meerdere candidaten, in het bezit van het einddiploma eener H. B. S. met

[1]) In 1904 slaagden voor adspirant-commies 19 klerken,
„ 1905 „ „ „ 15 „
„ 1906 „ „ „ 16 „
„ 1907 „ „ „ 14 „
op een korps van 1400 personen.

5-j. c., moesten worden afgewezen. Het examen voor klerk is **ternauwernood te vergelijken met het toelatingsexamen voor de 2e klasse eener H. B. S.**

Nochtans is de commiezenrang voor de thans in dienst zijnde klerken geen onbereikbaar ideaal. Door middel van het adspirant-commies-examen vinden nu ook zij, **die vroeger om financieele redenen van deelneming aan het surnumerairs-examen moesten afzien, gelegenheid zich voor hoogeren rang te bekwamen.**

Ernstige onafgebroken studie gedurende eenige jaren is daarvoor noodig. Men zegge niet: „daarvoor laat de dienst geen tijd”. Meerdere klerken toch, onder wie huisvaders, hebben het tegendeel bewezen en bekleeden thans den rang van commies.

Overigens is aan de grieven der klerken tegen de voor hen in 1900 ingestelde gelegenheid tot deelneming aan het **vergelijkend** surnumerairs-examen op onbekrompen wijze tegemoet gekomen, door dit examen **uitsluitend voor hen** te wijzigen in een **niet-vergelijkend** adspirant-commiesexamen, waarbij bovendien nog aan de klerken de voorkeur boven outsiders is gegeven; terwijl men tijdens het schriftelijk examen of vóór het mondeling tijdig wordt gewaarschuwd, om zich te kunnen terugtrekken; hierdoor kan men een onbepaald aantal malen deelnemen.

Is het verschil tusschen de zgn. school-examens zeer groot, even groot, zoo niet grooter is het verschil tusschen de radicaal- (of vak-) examens.

Het moge niet grif door de klerken worden erkend, de programma's en vooral de duur dezer examens toonen het glashelder aan.

N. B.

examen telegraafcommies . . .	30	uur
telegraafexamen voor klerken.	3	uur
examen postcommies	15	uur
postexamen voor klerken	6½	uur

Daarbij komt nog, dat de radicaal-examens voor de klerken **niet verplicht** zijn en door hen kunnen worden afgelegd, zoo dikwijls zij het verlangen.

Wordt een surnumerair tweemaal voor een der voor hen **verplichte** dienstexamens afgewezen, dan krijgt hij als zoodanig ontslag uit den dienst.

De aanspraken der klerken zijn dus feitelijk alleen gegrond op een allereenvoudigst schoolexamen.

Thans wat betreft het verschil in werkzaamheden.

Het is wel opmerkelijk, dat, waar de klerken, op grond van de uit te voeren diensten, het rangverschil maar liefst wegredeneeren, juist hier het groote verschil tusschen beide categorieën van ambtenaren het helderst voor den dag treedt.

Erkend moet worden, dat vroeger door commiezen en klerken op een zelfde kantoor wel eens dezelfde werkzaamheden zijn verricht.

Zulks kwam echter alleen voor op de groote enkelvoudige telegraafkantoren. De oorzaak daarvan was, dat bij dezen tak van dienst in den beginne, toen men nog niet wist, in welke richting het vak zich zou ontwikkelen en men den toestand derhalve nog niet goed overzag, te veel „dure” ambtenaren zijn aangesteld. In de laatste 20 jaren zijn deze ambtenaren (leerlingen-telegrafist), die later

commies werden, niet meer aangesteld, en werd het personeel op die groote telegraafkantoren geleidelijk met klerken aangevuld.

Tijdelijk was rouleering van commiezen en klerken daarvan het gevolg. Door de geleidelijke vermindering van het aantal commiezen op die kantoren wordt echter langzamerhand aan dien toestand een einde gemaakt.

Op de enkelvoudige postkantoren heeft rouleering van werkzaamheden tusschen commiezen en klerken **als regel** nooit plaats gevonden.

Daarentegen was vroeger op de belangrijke vereenigde kantoren in den regel een jonge commies voor diens practische vorming geplaatst, die òf met de overige op dat kantoor geplaatste klerken gelijkelijk van dienst verwisselde, òf, indien daartoe gelegenheid was, met een vasten, financieel en anderszins meest verantwoordelijken dienst was belast.

Dit alles behoort echter grootendeels tot het verleden.

De reusachtige uitbreiding, welke de diensten van posterijen, telegrafie en telefonie in de laatste tijden hebben ondergaan en nog voortdurend ondergaan, hebben langzamerhand een geheel nieuwen toestand doen geboren worden, waarin voor de oude dienstverhoudingen geen plaats meer is en die geleid heeft tot zeer ingrijpende wijzigingen, zoowel in de organisatie van het personeel, als in de verdeeling der werkzaamheden.

Die gewijzigde organisatie en die andere dienstverdeeling hebben thans vrijwel haar beslag gekregen en zijn op de kantoren van den post- en telegraafdienst thans ingevoerd.

Op meerdere kantoren is zij reeds meerdere jaren van kracht en steeds proefhoudend

gebleken. (Men is thans bezig uit de bestellers de geschiktsten op rijkscursussen op te leiden voor kantoorwerkzaamheden onder den naam van adsistenten, doch dit is nog een instituut in wording.)

Hoe is nu de tegenwoordige toestand? Alleen op de grootste enkelvoudige postkantoren en telegraafkantoren (Amsterdam, Rotterdam, 's Gravenhage, Groningen, Utrecht, Den Bosch, Arnhem, enz.), op welke kantoren de beide diensten niet vereenigd zijn, zijn commiezen van verschillende rangen geplaatst. [1])

Op de in belangrijkheid daarop volgende grootere vereenigde kantoren zijn geen commiezen werkzaam gesteld, behalve op de allerbelangrijkste dier kantoren (bijv. Gouda, Zaandam, Gorinchem, Roermond, Helmond, Hoorn, Assen, Tiel, Apeldoorn, enz.), waar op elk der genoemde kantoren één commies der 1ste klasse is werkzaam gesteld, **die den directeur in zijn beheer bijstaat, als diens vasten plaatsvervanger ten allen tijde en onder alle omstandigheden optreedt en met hem het toezicht op den algemeenen gang van zaken en op de dienstuitvoering door het personeel deelt.**

Op de minder belangrijke vereenigde kantoren zijn uitsluitend klerken, alsmede de tot dat korps behoorende commiezentitulair (klerken met 15 en meer dienstjaren) geplaatst.

Op die kantoren zijn de klerken belast met alle voorkomende werkzaamheden, welke de gewone dagelijksche uitvoering van den dienst betreffen.

---

[1]) Bovendien is in de Memorie van Antwoord op het V. V. van H. IX voor 1909 inkrimping van het getal commiezen toegezegd.

Waar op deze kantoren commiezen-titulair zijn werkzaam gesteld, **rouleeren dezen met de klerken**, treden in gewone omstandigheden **niet** als vervanger van den directeur op, deelen **niet** met dezen het algemeene toezicht en staan hem **niet** bij in het beheer.

Zooals reeds gezegd, zijn op de allergrootste postkantoren commiezen geplaatst.

De jongeren daarvan, de commiezen 4de en 3de klasse en soms ook de commiezen 2de klasse, zijn op die kantoren met de uitvoering van den loopenden dienst belast, doch dan nog alleen met die onderdeelen van den dienst, welke met het oog op de financieele verantwoordelijkheid of hun omvang, bijzondere beteekenis hebben (n.l. den postwisseldienst, quitantiedienst, behandeling van aangeteekende brieven, enz.).

Met den verkoop van zegels, aanneming van pakketten, bewerking van staten en leggers, bijwerken van lijsten en tabellen enz., hetgeen den klerken tevens is opgedragen, zijn die commiezen nooit belast.

Doch niet alleen de meerdere belangrijkheid der werkzaamheden en de daaraan dikwerf verbonden enorme geldelijke verantwoordelijkheid is de reden van hunne plaatsing op die kantoren.

Hunne werkzaamstelling aldaar is beslist noodzakelijk om de amblenaren, die op grond van hunne intellectueele ontwikkeling en hun afgelegde belangrijk zwaardere dienst-examens, daarvoor in aanmerking komen, te vormen tot degelijke, in alle onderdeelen van den dienst doorkneede ambtenaren, die later zullen hebben op te treden als toezichtambtenaren, beheerders van bijkantoren, bureelchefs, chefs van dienst op de spoorwegpostkantoren, adjunct-directeuren en directeuren der grootere

kantoren, adjunct-inspecteurs en inspecteurs en tot commiezen, bestemd voor detacheering aan het hoofdbestuur en de inspectiën. Ook op de internationale posttreinen: Amsterdam—Rheine, Amsterdam—Emmerik, Amsterdam—Antwerpen, enkele binnenlandsche treinen en het zeepostkantoor Vlissingen—Queenborough acht de administratie terecht commiezen noodig; hetgeen bovendien uitstekende leerscholen voor hun practische vorming zijn.

Uit het medegedeelde blijkt ten duidelijkste, dat er tusschen klerken en commiezen een zeer groot verschil is, zoowel wat betreft de afgelegde examens als den voor hen bestemden werkkring en de door hen te verrichten werkzaamheden.

Zeer terecht zijn dan ook, zooals uit het Kon. besl. van 1 Juli 1905 No. 51 blijkt, **de klerken** door de Regeering ingedeeld bij het **lagere personeel.**

Dat overigens aan de ambtenaren bij den aanvang hunner carrière werkzaamheden worden opgedragen, welke ook door lager geplaatste ambtenaren kunnen — en onder bepaalde omstandigheden ook worden — uitgevoerd, komt voor bij **elken tak van dienst.**

Men treft het aan bij **leger** en **justitie,** men ziet het in **handel** en **nijverheid.**

Door de klerken der P. en T. wordt tegen de in behandeling zijnde wetsontwerpen eene levendige actie gevoerd. Vreemd mag het heeten, waarom die strijd begonnen is. Waar, zooals hiervoren is gezegd, voor de klerken bij degelijke studie en ernstig streven de weg tot den commiezenrang is geopend, zou elke verbetering in de positie der commiezen ook indirect eene verbetering in de positie der klerken moeten genoemd worden.

Dit schijnt echter geheel uit het oog te worden verloren.

Met kracht en klem kant men zich tegen eene regeling, welke ook in de bezoldiging duidelijk zal doen uitkomen het verschil in rang tusschen commies en klerk, een verschil, niet in het leven geroepen ter bevoordeeling eener bepaalde klasse, meermalen valschelijk beweerd, doch een verschil in rang gebiedend geëischt in het belang eener goede organisatie van een reusachtig bedrijf als dat der p. en t., een rang, die, het kan niet genoeg worden herhaald, ook door den laagsten beambte kan worden verworven en gebaseerd is op een drietal zware examens en op dienstverrichtingen, geheel verschillend van die der klerken.

In tegenstelling met hetgeen bij tal van gelijkluidende moties in klerkenvergaderingen is uitgesproken, zullen de aanhangig zijnde wetsontwerpen juist een einde maken aan **de thans bestaande wanverhouding in de salarieering tusschen commiezen en klerken.**

Ontevredenheid en verbittering zal er alleen bestaan bij die klerken, die, wars van studie, meenen, door een heftig gevoerde propaganda voor hunne onredelijke eischen het commiezen-radicaal in den schoot te zien geworpen.

„Zonder examen commies en allen commies” is het standpunt, hetwelk zij innemen en waarop zij niet lang alleen zullen blijven staan. Hulptelegrafisten en assistenten en wellicht nog andere categorieën van beambten slaan den strijd reeds met aandacht gade en zullen niet nalaten, wordt hun de gelegenheid daartoe thans geboden, hun voordeel daarmede te doen.

De thans door de Regeering voorgestelde wetsontwerpen beoogen verbetering te brengen

in de financieele positie der directeuren en commiezen.

Dat daarbij de belangen der klerken evenmin uit het oog zijn verloren, blijkt uit de tractementen der 8ste kl.-kantoren, voor hen bereikbaar.

De commissie, welke in deze den Minister van voorlichting heeft gediend, kan op een groot succes bogen.

Het is haar toch mogen gelukken eenheid te brengen in de vele en verschillende wenschen van tal van groepen, van ambtenaren, wier dikwerf tegenstrijdige belangen zijn bepleit in de talrijke verzoekschriften, waarmede de 2de Kamer ten vorigen jare werd overstelpt.

Alle vereenigingen van directeuren en commiezen bij den dienst der P. en T. hebben thans unaniem hunne groote ingenomenheid met de voorgestelde regeling betoond.

Gaat men de cijfers na, dan komt men tot de overtuiging, dat bij aanneming dezer wetsontwerpen de jaarwedden der hoogere ambtenaren der P. en T. op billijke, doch allerminst overdreven wijze zullen geregeld zijn en in eene goede verhouding zullen staan, tot die **van met hen gelijk te stellen ambtenaren van andere takken van 's Rijks dienst.**

Neemt men voorts in aanmerking, dat de thans ingetrokken suppletoire Begrooting van 30 Juli 1907 bij aanneming zekerlijk niet later dan den 1sten October van dat jaar van kracht zou zijn geworden, dan mag de termijn tot 1 April 1908, waarover het thans ingediende ontwerp van terugwerkende kracht zou zijn, toch waarlijk niet te ruim berekend genoemd worden.

De positie der klerken werd **laatstelijk**

in 1905, tegelijk met die van het overige lagere personeel, geregeld en bij die gelegenheid aanmerkelijk verbeterd.

Reorganisatie van het personeel werd **toen** door hen **niet** gevraagd, hoewel door de Regeering bij diezelfde gelegenheid lotsverbetering van het hoogere personeel in uitzicht werd gesteld.

Men was tevreden, vloeide over van dankbaarheid... en haalde den oogst binnen

HOOFDSTUK VIII.

Wat de klerken met betrekking tot de suppletoire begrooting wenschen.

A. Aanspraken op eene directie.

Volgens beschikking van den directeur-generaal der P. en T. van 25 Augustus 1893, No. 3811, (V 26, 1893) werd het eerste examen uitgeschreven voor klerk der P. en T. Deze ambtenaren kwamen in dienst zonder eenige aanspraak of waarborg ten opzichte van de sollicitatie naar kantoren.

Deze klerken der P. en T. werden volgens de Verzamelde Voorschriften No. 26 van 1893, toegelaten tot de vak-examens in November of December van laatstgenoemd jaar.

Genoemde V. vermeldt tevens: „welke aanspraken op eene Directie het bezit van één of beide radicalen geeft, zal het onderwerp uitmaken van eene nadere regeling."

Die nadere regeling werd neergelegd in artt. 2 en 4 van het K. B. van 21 Maart 1894, No. 17, volgens hetwelk klerken der P. en T. dingen kunnen naar vereenigde kantoren der 8ste klasse. Naar enkelvoudige kantoren 8ste klasse zouden zij volgens art. 2 kunnen vragen.

Dus een opening van vooruitzichten. Het aantal bedroeg 72 (zie suppletoire begrooting van Waterstaat 1907, No. 264). Thans wordt dien ambtenaren, als het aantal dier 8ste klasse-kantoren beneden 110 daalt, gewaarborgd een aantal 7de klasse, totdat het getal 110 weer bereikt is. Weer een vooruitgang der vooruit-

zichten. Wel is waar was het aantal kantoren 8ste klasse, volgens de classificatie in de voorgenoemde suppletoire begrooting 1907, No. 264, ± 130, doch dit kan volgens dit stelsel ook ieder oogenblik gebeuren (tusschen de 7de en 8ste klasse is slechts één punt verschil). Het aantal kantoren in een bepaalde klasse is altijd variabel.

Ook bepaalde de aanvullingsbegrooting 1907, No. 264, dat, als een 8ste klasse kantoor naar een hoogere klasse ging, de titularis daar niet zou kunnen blijven.

Verder was dat aantal van 130 kantoren, aan alle klerken toegekend, een der geduchtste stormrammen, waarmee door belanghebbenden, directeuren en commiezen, met **recht** tegen het vorig ontwerp kon gerammeid worden, en wel met succes.

Nu de klerken [1]), welke reeds aanspraken hadden of bevoegd waren vóór 1894.

Zij waren volgens K. B. van 30 Jan. 1874, No. 12, art. 5, 2de lid, bevoegd te solliciteeren naar Postkantoren met een salaris niet hooger dan *f* 1000.—.

Volgens K. B. 21 Maart 1894 werd dat veranderd in kantoren der 8ste klasse. Het aantal *f* 1000.—kantoren wordt op 110 gesteld, wat aanvechtbaar is. [2]) Zij beklaagden zich, toen dat aantal na '94 begon te verminderen.

Evenwel werd van die zijde niet vermeld, dat er verscheidene directeuren met beperkte aanspraken op hoogere dan 8ste klasse kantoren waren, welke dus bij het aantal in die klasse geplaatste moesten geteld worden. Alleen dan verminderde hun getal als een

---

[1]) Gemakshalve spreken we niet van klein-directeursexamen, van telegrafisten, enz., aangezien de bevoegdheden der categorieën dezelfde zijn.

[2]) Het getal 110 wordt hierna besproken.

hunner op een 7de of hoogere klasse kantoor den dienst verliet.

Aan hunne verzoeken werd echter nog voldaan door het K. B. van 15 Februari 1906, No. 14, waarbij het aantal kantoren (8ste klasse) door aanvulling met 7de klasse-kantoren weder op 110 werd gebracht. Nu beweren zij: „wij staan dus weder op het punt van vóór 1894 en hebben dus geen vooruitgang gemaakt in aantal kantoren." Vergeten we niet, dat in 1901 K. B.'s werden uitgevaardigd (27 Maart 1901, No. 61, en 17 Jan. 1901, No. 18) volgens welke directeuren wegens 5, 10 en 15 jaar dienst op een zelfde standplaats telkens *f* 100.— verhooging kregen tot een maximum van *f* 1800.—.

Onder het aanvullende getal zijn plaatsen als:

Uden	met	*f* 1900.—	salaris.
Renkum	,,	- 1800.—	,,
Loenen	,,	- 1700.—	,,
Nunspeet	,,	- 1800.—	,,
Wijk bij Duurstede .	,,	- 1700.—	,,
Alblasserdam . . .	,,	- 1900.—	,,
Winkel	,,	- 1700.—	,,
Naarden	,,	- 1700.—	,,
Kaatsheuvel	,,	- 1700.—	,,
Rhenen	,,	- 1700.—	,,
Balk	,,	- 1700.—	,,
Aalsmeer	,,	- 1800.—	,,
Oedenrode	,,	- 1800.—	,,
Breukelen	,,	- 1700.—	,,
Venraai	,,	- 1800.—	,,

Werkendam	met	*f* 1800.—	salaris.
Gennep	,,	- 1700.—	,,
Eibergen	,,	- 1700.—	,,
Wateringen	,,	- 1700.—	,,
Steeg	,,	- 1800.—	,,
Krommenie	,,	- 1800.—	,,
Dirksland	,,	- 1700.—	,,
Krimpen/L.	,,	- 1700.—	,,
Geldrop	,,	- 1800.—	,,
Krabbendijke	,,	- 1700.—	,,
Oostburg	,,	- 1700.—	,,
Axel	,,	- 1700.—	,,
Kuik	,,	- 1800.—	,,

Wil men hen nu ook nog in aantal doen vooruitgaan, dan kan zulks slechts ten koste van het aantal voor commiezen bereikbare, die te allen tijde recht hadden naar alle kantoren te dingen (zie K. B.'s van 21 October 1861, No. 74; 30 Januari 1874, No. 12 en 21 Maart 1894, No. 17).

Die commiezen werden reeds door de K. B.'s van 19 November 1903, No. 18 en 15 Februari 1906, No. 14, uitgesloten van het eenmaal door hen bezeten goed. Wijzen wij er hier op, dat de kantoren 8ste klasse thans bezoldigd zijn met *f* 900.— tot *f* 1300.— voor enkelvoudige en met *f* 1100.— tot *f* 1600.— voor vereenigde, en zulks volgens het ingediende wetsontwerp zal worden *f* 1300.— tot *f* 1500.— voor enkelvoudige en *f* 1625.— tot *f* 1875.— voor vereenigde directies; dat de standplaatstoelagen, hiervoor genoemd wegens 5, 10 en 15 jaar verblijf op een zelfde stand-

plaats, ook volgens het ontwerp zullen toegekend worden zonder dat de voorwaarde van op dezelfde standplaats te zijn geweest daaraan verbonden is, met wijziging der getallen 5, 10 en 15 in 3, 7 en 12; daardoor worden de tractementen van *f* 1300.— tot *f* 1500.— en *f* 1625.— tot *f* 1875.— nog hooger.

Zoowel de klerken van vóór 1894 als van nà 1894 gaan dus vooruit.

Niemand hunner kan een FORMEEL recht bewijzen op kantoren der 7e klasse.

De commiezen wel.

Het zonder eenig recht opeischen van directies door de klerken ten koste van de aanspraken der commiezen, wil ons voorkomen gelijk te staan met het begeeren van de goederen van zijn naaste. [1])

Nogmaals, zoowel klerken van vóór 1894 bevoegd te solliciteeren als commiezen; beide categorieën hebben schade geleden door meerdere Koninklijke Besluiten. Al die oude rekeningen zijn evenwel niet meer te vereffenen, of als men er een accepteert, ontstaat dadelijk weder een andere. Daarom lijkt ons de regeling in het wetsontwerp de beste, waar we ons tot dusver bij konden neerleggen, al blijven er dan ook wenschen over. [2])

Wegens het ingewikkelde dezer materie hebben we dezelve zoo kort mogelijk behandeld.

[1]) Zie blz. 27 der klerkenbrochure. Bevoegdheid aan hen te geven naar de sollicitatie van directies, zoodat een **minimum** van **150** gewaarborgd zij.

[2]) Een juister oplossing zou zeker geweest zijn, evenals K. B. van 15 Februari 1906, No. 14, bepaalt, de scheiding vol te houden tusschen ambtenaren, met beperkte aanspraken, van vóór en van na 1894.

B. De legende der honderd-en-tien kantoren.

(Overgenomen naar een Artikel in P. en T.-wereld van C. Steensma, directeur met beperkte aanspraken.)

Men had mogen hopen, dat na eene meer nauwkeurige kennisname van het wetsontwerp, regelende de bezoldiging van directeuren en commiezen, de klerkenbond tot de ontdekking zou zijn gekomen, dat het exploiteeren van het cijfer 110 als maximum van het aantal door hen te bezetten directiën nu toch eindelijk eens moest hebben uitgediend. Reeds voor de indiening der nieuwe suppletoire verscheen in het Orgaan van den Ned. Post- en Telegraafbond een hoofdartikel met het getal 110 tot opschrift; daarna werd in een adres aan den Minister dit cijfer als bereikbaar maximum herhaald, en thans wordt het wederom als vogelverschrikker voor den dag gehaald om de goê-gemeente wijs te maken, dat het aantal der voor de klerken bereikbare kantoren niet boven de 110 zal kunnen stijgen.

Dat van de 50 bladzijden, waaruit de brochure bestaat, slechts 2 pagina's gewijd zijn aan de aanspraken der klerken op eene directie, bewijst o. i. reeds voldoende, dat zij hunne critiek op dit punt zelf uiterst zwak voelen. En deze twee pagina's staan nog zóó vol van onjuistheden, dat wij niet kunnen nalaten op een en ander hier de aandacht te vestigen.

Bladz. 25 der bovengenoemde brochure begint dan met te constateeren, dat door het Koninklijk besluit van 15 Februari 1906, nr. 14, de aanspraken **der klerken** als gegrond zijn erkend. Dit kan reeds daarom niet waar

zijn, wijl het Kon. besl. van 1906 [1]) in het leven is geroepen ten behoeve van en uitsluitend betrekking hebbende op de ambtenaren van vóór 1894, dus zij, die nog onder het regime van het klein-directeurs-examen waren aangesteld. De klerken van 1894 en later, waartoe de overgroote meerderheid der thans in dienst zijnden behoort, profiteerden er **in geen enkel opzicht** van. Het Kon. besl. van 15 Februari 1906 is derhalve alleen te beschouwen als een uitvloeisel van, en als een uitgesteld antwoord op het bekende request Mirandolle—Stolk.

Vervolgens wordt beweerd, [2]) „dat men tot „dit getal van 110 kantoren gekomen was, „omdat in 1894 door de klerken 110 directies

---

[1]) Ten overvloede plaatsen we hier nog dat K. B., uitgevaardigd onder Minister Kraus, waarbij wij den nadruk leggen op het woord „8ste klasse" in den tekst en er bij voegen, dat het getal 8ste klasse-kantoren in 1894 bedroeg, volgens de verzamelde voorschriften, „72", welk getal, in een brochure (Bijlage B) van 26 Januari 1905, door den tegenwoordigen Voorzitter van den klerkenbond onderteekend, als juist wordt erkend. **Bedoelde** Minister Kraus wellicht uitbreiding tot het getal, hetwelk in 1883/84 voor **„klein-directeuren" bereikbaar** was?

„Bij Koninklijk besluit van 15 Februari 1906, No. 14, is „bepaald, „dat met afwijking in zoover van het bepaalde bij „de Koninklijke besluiten van 30 Januari 1874, No. 12 en van „21 Maart 1894, No. 17, tijdelijk en in afwachting van eene „eventueele herziening van de bepalingen omtrent de classi- „ficatie der post- en telegraafkantoren, voorkomende in het „Koninklijk besluit van 6 Juni 1900, No. 101, alleen de „ambtenaren, die slechts bevoegd zijn om naar kantoren van „de 8ste klasse te dingen en vóór 21 Maart 1894 benoemd „zijn, alsmede de commiezen-titulair der posterijen, in aan- „merking zullen komen voor vervulling van zoodanig aantal „eerst vacant komende directies van enkelvoudige kantoren „der 7de klasse en van vereenigde kantoren, voor een van „beide dienstvakken in de 7de klasse en voor het andere in „de 7de of 8ste klasse gerangschikt, als noodig zal blijken, „om de voor deze ambtenaren bereikbare kantoren aan te „vullen tot het getal der kantoren 8ste **klasse**, dat bij het „in werking treden van het Koninklijk besluit van 21 Maart „1894, No. 17, bestond."

[2]) Blz. 25, alinea 5 der klerkenbrochure.

„bezet waren; echter was reeds in 1883/84 „door de klerken een aantal van 110 directeurs-„plaatsen ingenomen.” **Nòch het een, nòch het ander is waar.** In 1894 werden door de klein-directeuren slechts een 70-tal kantoren bezet, en in 1883/84 was dit aantal nog minder. Wèl vielen in de jaren 1883/84 een 110-tal kantoren in de termen voor mededinging hunnerzijds, doch vóór 1907 zijn nog nimmer 110 directies door hen bezet geweest.

In de nu volgende vergelijking tusschen de vorige en de nieuwe regeling hunner positie worden **opzettelijk** de twee belangrijkste bepalingen van het ingetrokken ontwerp **verzwegen,** n.l. de terugzetting tot de 8ste klasse-kantoren en de lage directeurs-salarissen. En juist deze twee omstandigheden waren het, die het vorige ontwerp voor de directeuren met beperkte aanspraken beslist onaannemelijk maakten.

Er wordt hier dus alleen de aandacht gevestigd op het **aantal**, doch ook daarbij worden herhaaldelijk beweringen geuit. welke reeds elders in de vakpers met cijfers zijn weerlegd. Zoo wordt b.v. gezegd: „Wordt bij „opening van een nieuw 8ste klasse-kantoor „een klerk tot directeur daarvan benoemd, „stijgt het getal van 110 dus tot 111, dan „moet daarvoor bij eerstvolgende vacature „een kantoor 7de klasse afvallen.” Dit is natuurlijk slechts eene halve waarheid, want men voegt er niet bij, dat er jaarlijks geregeld eenige kantoren van de 8ste in de 7de klasse overgaan, welke door hen **blijven** bezet. Van „afvallen” van 7de klasse-kantoren is in dit geval dus geen sprake, want niemand zal toch kunnen ontkennen, dat het resultaat precies hetzelfde is: of men 7de klasse-kantoren mag bezetten door vacature. dan wel door

overgang uit de 8ste klasse. Volgens de verkeerscijfers over 1907 behoeven 10 kantoren 8ste klasse nog slechts één punt meer, om in de 7de klasse te kunnen overgaan. Bij de ingetrokken suppletoire nu, waren deze 10 directeuren van hun beheer ontheven en teruggeplaatst op vacant komende 8ste klassekantoren. Behalve dus het nadeel, dat hieraan verbonden was voor de betrokken directeuren, werd de kans voor de buitenstaande klerken om tot directeur van een nieuw 8ste klassekantoor te worden benoemd, beduidend kleiner.

Vervolgens wordt in meergemelde brochure beweerd: [1]) „Daarbij komt nog, dat onder de „nieuwe regeling alléén tot de 8ste klasse „zullen behooren kantoren met een **gering „verkeer**, zoodat nieuw op te richten kantoren „**zéér licht** in de termen zullen vallen om „in de 7de klasse te worden ondergebracht en „dan voor de klerken verloren zijn. Gedurende „vele jaren zal dus het getal der voor de „klerken beschikbare directies **niet boven het „getal van 110 kunnen stijgen.**"

Tot weerlegging van deze in alle opzichten **onjuiste bewering** moge het feit dienen, dat volgens de nieuwe regeling 94 kantoren (in plaats van 20, zooals thans het geval is) in de 8ste klasse gegroepeerd zijn; er moet dus noodwendig eene aanmerkelijke verruiming der grenzen hebben plaats gehad, hetgeen trouwens blijkt uit de omstandigheid, dat volgens de verkeerscijfers over 1907 kantoren als: Ommen, Borne, Amerongen, Hattem, Renkum, Naarden, Wijk-bij-Duurstede, enz. nog tot de 8ste klasse behooren. Hoe men dan ook durft neer te schrijven, dat „alleen „kantoren met een **gering verkeer** tot de

[1]) Blz. 26, alinea 4.

„8ste klasse zullen behooren," en „nieuw op „te richten kantoren **zeer licht** in de termen „vallen om in de 7de klasse te worden onder-„gebracht," is ons inderdaad een raadsel. Tot nadere toelichting nog het volgende: gedurende de laatste helft van 1908 werden 7 nieuw-opgerichte kantoren vacant gesteld, n.l.: Helden-Panningen, Beilen, Zuidlaren, Zuidhorn, Noordwolde, Millingen en Nieuw-Amsterdam. Onder de thans geldende bepalingen werden hiervan slechts de twee eerstgenoemde kantoren in de 8ste klasse gerangschikt, zoodat 5 kantoren aan de commiezen en 2 aan de klerken ten deel vielen. Was echter de nieuwe regeling van kracht geweest, dan waren van die 7 kantoren 5 in handen der klerken gekomen en slechts 2 aan de commiezen toebedeeld. In eenige maanden tijds was dus het aantal door de klerken te bezetten directies met vijf vermeerderd geweest.

Resumeerende is dus in de brochure:

onjuist, dat door het Kon. besl. van 15 Febr. 1906, nr. 14, de aanspraken **der klerken** als gegrond zijn erkend;

onjuist, dat in de jaren 1883/84 en 1894 110 directies door de klerken waren bezet;

onjuist, dat bij de vorige suppletoire het **onmiddellijk** uitzicht op 130 kantoren werd geopend;

onjuist, dat onder de nieuwe regeling tot de 8ste klasse **alleen** zullen behooren kantoren met een **gering verkeer**;

onjuist, dat nieuw op te richten kantoren **zeer licht** in de termen zullen vallen om in de 7de klasse te worden ondergebracht en dus voor de klerken verloren zijn;

onjuist, dat gedurende vele jaren het aantal voor de klerken bereikbare directies **niet boven de 110 zal kunnen stijgen;**

onjuist, dat er voor de klerken opnieuw voor lange jaren stilstand zal zijn in hun kans om tot directeur te worden benoemd.

En nu hare eindconclusie: [1])

„Om al deze redenen achten wij het „billijk, den klerken de bevoegdheid te „geven tot sollicitatie naar de directies van:

„1⁰. alle kantoren der 8ste klasse, en

„2⁰. de directies, gerangschikt in de „laagste schaal der 7de klasse, „aangevuld met zooveel directies „uit de naast-hoogere schaal dér „7de klasse, dat een minimum van „150 gewaarborgd is.

„Alsdan zal van het straks genoemde „aantal van 102, sedert 1883/84 nieuw-„opgerichte directies aan de commiezen zijn „toebedeeld een getal van 62, aan de klerken „van 40, waarbij (in aanmerking genomen, „dat het aantal commiezen ruim 800 en het „aantal der klerken ruim 1400 bedraagt), „de commiezen zeer zeker niet in het nadeel „zouden zijn."

Afgezien nu van de gemakkelijke methode, waarbij hier historische rechten en aanspraken van verschillende categorieën van ambtenaren worden omgezet in een eenvoudig rekensommetje over recht-evenredige getallen, wordt thans geëischt een **minimum** van 150 kantoren **plus** de bevoegdheid om te blijven bij overgang van het kantoor in eene hoogere klasse, — hetgeen dus in werkelijkheid neerkomt op de bezitting van minstens 180 kantoren, d. i. meer dan de helft van het geheele aantal.

Iedere categorie van ambtenaren doet natuurlijk steeds haar best om zooveel mogelijk voordeelen voor zich te bedingen, en i. c.

---

[1]) Blz. 26, laatste alinea.

is de klerkenbond voor geen geruchtje vervaard: doch van den anderen kant mag ook de eisch worden gesteld. dat men ter bereiking van dit doel **niet** met halve waarheden. doch met **deugdelijke argumenten** voor den dag komt.

En onwillekeurig dringt zich wederom de vraag bij ons op: waarom **thans** deze even hoog-opgevoerde als plotseling-opgekomen eisch, terwijl nauwelijks een jaar geleden bij de verschijning van het vorig wetsontwerp, **hetwelk in verschillende opzichten veel slechter was dan het thans ingediende,** het klerkenorgaan schreef:

„Laten we beginnen met te vermelden, „dat **de regeling onzer aanspraken** op „eene directie zooals die wordt voorgesteld, „**op onze erkentelijkheid** aanspraak kan „maken. **Het getal van 110 directies** „(uitsluitend 8ste klasse kantoren). dat ons „thans als minimum wordt gewaarborgd, „overeenkomstig Koninklijk Besluit van „15 Februari 1906. is gelijk aan het aantal, „dat in de jaren 1883/84 voor klein-direc„teuren bereikbaar was."

Alles te zamen genomen. maakt de bovenomschreven. **nooit te voren gestelde** eisch op ons den indruk (evenals de heele klerkenbeweging) van een **terloops opgeraapten stok** om den hond (i. c. de suppletoire) er mede te slaan.

C. Bezoldiging.

Inderdaad. wij hebben opgemerkt, dat in de brochure der klerken de salarissen der directeuren buiten beschouwing zijn gelaten. En men had daar reden toe.

Het doet ons overigens genoegen. dat zij

wèl willen verklaren, dat de salarissen der directeuren herziening behoefden, zoomede die der telegraaf-commiezen en commiezen, oud-klerken!

Wel, wat denkt men overigens van een commies 4de klasse, die zuiver 80 gulden per maand verdient, die voor een loket staat, waar hem dagelijks twintigduizend en meer gulden door de vingers gaan? Zou op hem wellicht met nog meer recht van toepassing zijn het door de klerken aangeaalde citaat op blz. 34 hunner brochure? Wat denkt men van een commies 3[de] klasse op een tractement van *f* 1500.—, die gehuwd is en vader, die meer dan 30 jaar is, en die verantwoordelijk is voor eenige duizenden aangeteekende stukken. (Of omgekeerd.) En thans de passages uit brieven van directeuren, enz. Wat wil dat zeggen? Hoeveel brieven heeft men wel ontvangen, die juist het tegendeel beweren? Wij zijn er nieuwsgierig naar! Evenwel, wij willen enkele citaten eens nagaan:

In het eerste dat van den commies Bondam onderstrepen wij 3-maal het woord **somtijds**, dan zijn we daarmee klaar!

Het tweede zegt al heel weinig!

De **omschrijving** van den heer Belonje [1]) laat ons volmaakt koud. Dat is zuivere theorie en geen werkelijkheid, zoo'n omschrijving.

Dan komt de heer Rink, die beweert, dat „de werkzaamheden van commiezen en klerken niet te scheiden zijn."

In flagranten strijd met de werkelijkheid [2]), want ze zijn wel degelijk gescheiden, dat weten de klerken ook wel!

Vervolgens de heer Beelenkamp, die ons

[1]) Eenige jaren geleden overleden.
[2]) Zie het betreffende Hoofdstuk VII.

mondeling verklaarde, dat het stuk van Juli 1907 in zijn geheel, heel wat anders zou te zien geven. Trouwens, of die kundigheden uiteenloopen, den lezer het oordeel, na lezing van het voorafgaande!

Dan de heer Jager, in wiens stukje wij het woord **gevoelen** onderstrepen. Dat **zij** zich bekwaam gevoelen toch, wil nog volstrekt niet zeggen, dat zij dat ook werkelijk **zijn.** De passage overgedrukt uit het orgaan der vereeniging van directeuren en commiezen der P. en T. is volkomen juist en wij beamen die nog, indien men slechts voor het woordje „dienst" lezen wil „de gewone, dagelijksche dienst". Hetgeen onze meening, in verband met het voorafgaande in de vorige bladzijde, beter weergeeft.

De dan volgende meening van den directeur te Velp blijve voor zijn persoonlijke rekening; wij zouden die niet gaarne onderschrijven, overtuigd als wij zijn, **van het tegendeel!**

Verder onderstrepen wij in diens schrijven „**gewone** dienst" en „**practische** dienst".

Dan komt de heer Vergroesen, met wien wij eens zijn, dat de commies en de klerk **in hoofdzaak** hetzelfde werk doen **in het bedrijf** (bedrijf = practische dienst) en dan slechts eenige jaren en dan nog niet geheel hetzelfde. [1])

Van **vereenzelving** van 2 rangen bij ons vak, is ons absoluut niets bekend.

In het schrijven van den heer Willemse onderstrepen wij al weder het woordje **ongeveer.** Ziet gij den draad, die door al deze brieven loopt, lezer? **Somtijds, gewone** dienst,

---

[1]) Tegen de belofte aan den heer Vergroesen plaatsen de klerken niet diens antwoord in zijn geheel, doch slechts een paar regels, wat een groot verschil is en zeer misleidend.

Bijlage D uit de brochure van den klerkenbond.

Bezetting en omvang van het verkeer van eenige belangrijke vereenigde kantoren.

Vergelijking tusschen de jaren 1897 en 1907.
Volgens de Verslagen aan H. M. de Koningin over bovengenoemde jaren.

KANTOREN.	1897					1907					
	Commiezen	Klerken	Geldelijke verantwoording	Aantal telegrammen	Aantal telefoon gesprekken	Commiezen	Klerken met titel commies-titulair	Klerken	Geldelijke verantwoording	Aantal telegrammen	Aantal telefoon gesprekken
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Almeloo . . .	3	1	544.347.40^{5}	31.426	—	1	2	5	1.205.270.46	42.683	23.450
Amersfoort . .	4	2	794.203.34^{5}	26.662	1940	1	2	8	1.603.813.29^{5}	42.948	36.538
Apeldoorn . . .	2	2	651.389.17^{5}	21.484	—	1	2	6	1.714.496.99	33.920	17.360
Assen	2	2	614.409.07^{5}	16.817	—	1	2	4	1.393.969.99^{5}	27.401	13.847
Dokkum . . .	2	1	370.508.84^{5}	8.375	—	—	2	5	994.560.68	8.996	3.440
Enschede . . .	2	4	685.773.39	36.636	—	1	2	10	1.913.654.81^{5}	59.268	37.734
Gorinchem . .	3	2	548.480.32	28.554	—	1	2	5	987.809.16	30.812	40.627
Gouda	3	4	787.264.32^{5}	29.802	—	1	2	6	1.673.390.63^{5}	39.783	33.842
Harlingen . . .	3	3	499.223.37^{5}	42.989	—	1	2	5	1.012.107.93^{5}	43.491	22.440
Helmond . . .	2	2	426.465.34^{5}	24.417	—	1	2	4	987.586.37^{5}	22.642	19.600
Hoorn	3	2	725.824.03^{5}	19.563	—	1	2	6	1.329.652.59^{5}	30.541	15.834
IJmuiden . . .	3	2	377.906.69^{5}	67.558	4643	1	2	7	1.256.120.83^{5}	107.319	70.385
Kampen . . .	2	2	688.315.66^{5}	23.860	—	1	2	6	1.215.426.88	29.556	7.996
Koog-Zaandijk .	2	—	466.710.41^{5}	10.287	—	—	1	2	1.334.169.25^{5}	10.806	396
Maassluis . . .	2	2	323.466.62^{5}	24.443	219	—	1	4	612.090.52^{5}	20.966	14.496
Meppel	2	2	648.815.19^{5}	21.408	—	1	2	6	1.511.720.03	23.216	19.533
Roermond . . .	5	3	807.708.80	21.753	—	1	2	9	1.297.599.25	31.762	22.253
Scheveningen . .	2	1	454.831.78^{5}	42.917	—	1	2	6	1.363.871.93^{5}	52.787	1.048
Sneek	3	4	646.348.16	31.187	—	1	2	7	1.712.192.74^{5}	33.751	22.989
Terneuzen . . .	2	3	533.131.00	23.903	—	1	2	4	882.913.47^{5}	54.353	24.364
Tiel	3	3	740.370.92^{5}	21.967	—	1	2	6	1.280.701.44^{5}	35.908	11.631
Wageningen . .	2	1	361.371.21^{5}	15.941	—	—	2	3	701.434.03^{5}	15.789	15.255
Zaandam . . .	2	2	859.484.67	27.706	2858	1	2	7	2.215.226.42	35.766	66.272
Zierikzee . . .	2	2	452.046.74	16.948	—	—	1	5	730.541.53^{5}	18.007	9.416
	61	52				19	45	136			
	113					200					

Uit bovenstaand overzicht blijkt:

1e. Dat de werkzaamheden in de laatste 10 jaren ruimschoots verdubbeld zijn.
2e. Het grootste gedeelte der commiezen vervangen is door klerken met den titel van commies-titulair.
3e. De geheele uitbreiding van personeel heeft plaats gehad door toevoeging van klerken.
4e. De commiezen-titulair geheel en de klerken grootendeels hetzelfde werk doen als vroeger de commiezen.

Conclusie: Door die gewijzigde omstandigheden is eene reorganisatie van het personeel bij Posterijen en Telegrafie hoogst noodzakelijk geworden.

Nu onze conclusie.

De totalen der kolommen zijn:

2	3	4	5	6	7	8 en 9	10	11	12
61	52	**14.008.396.52$\frac{1}{2}$**	666.603	9660	19	181	**31.030.321**	852.471	570.746

Punten 1, 2, 3 en 4 hunnerzijds helder als glas inderdaad.

Conclusie: juist omgekeerd. Waarom?

In 1897, 61 commiezen tegen 52 klerken = 6 : 5

„ 1907, 19 „ „ 181 „ = 6 : 60

DUS bij verdubbeling van het verkeer is het aantal commiezen op een derde teruggebracht,

DUS is de administratie reeds lang aan het reorganiseeren en wel in den zin dien de klerken zelf aangeven op blz. 49 hunner brochure waar staat:

„is er maar één middel om uit de impasse te geraken. Dit middel is:
„zeer sterke inkrimping van het commiezen-corps.

DUS **REORGANISATIE** reeds aan den gang.

Wie vraagt er thans een geheele reorganisatie?

De klerken slechts.

Waarom vroegen zij dat niet in 1905 bij hun lotsverbetering?

practische dienst, **ongeveer.** 't Geen alles volkomen klopt met datgene, wat wij hiervoor omtrent het **onderscheid in werkkring** hebben gezegd.

Tot slot van dit hoofdstuk nog even de **conclusie** in bijlage D der klerkenbrochure, (zie hiernaast), onderaan, voor den dag gebracht.

Daar staat:

Uit bovenstaand overzicht blijkt:

1⁰. enz.

Wij zijn het met deze 4 punten eens. Maar de conclusie deugt niet. De **reorganisatie,** die de klerken daarin noodzakelijk achten, is reeds sedert eenige jaren in gang, juist **door de wegneming van de commiezen** [1]) **op de kleinere kantoren en hunne vervanging door de klerken.**

(Zie de Bijlage C hiertegenover en de memorie van antwoord op Hoofdstuk IX voor 1909, blz. 50: „Reeds sedert geruimen tijd „wordt er naar gestreefd, het aantal com„miezen geleidelijk te verminderen.")

Nog zij opgemerkt, dat de klerken bij de thans ingetrokken suppletoire begrooting voor directeuren en commiezen in 1907, met wenschen voor den dag kwamen, bij lange na niet van zulk een ver strekkenden aard als die, welke zij thans plotseling uiten. Men schijnt te probeeren, hoe ver men wel gaan kan.

---

[1]) In 1893 waren uitgetrokken 295 klerken en 383 commiezen.
„ 1904 „ „ 1432 „ „ 686 „

HOOFDSTUK IX.

Waarom de klerken tegen de begrootingen opponeeren.

Wat door het klerkenbestuur onder het bovenstaand hoofd wordt gezegd, omtrent beknibbeling op het lager personeel en het tegenhouden van verbeteringen, blijve geheel voor zijne rekening. Slechts willen wij even releveeren, dat, waar de klerk 8 jaar moet wachten, om te komen van 1000 op 1200 gulden, dat de commiezen 4de kl. tegenwoordig minstens 7 jaar zullen hebben te wachten om te komen van 1200 op 1400 gulden (aanvullings-tractement) en dat, terwijl de commies zooveel méér heeft moeten werken en geldelijke offers moeten brengen [1]), om zijn positie te bekomen, dan de klerk.

Wat aan het slot van het betreffend artikel wordt gezegd omtrent het maken der commiezen tot paradepaarden, wij noodigen den lezer uit eens te komen zien aan de groote kantoren, op spoorwegpostkantoren, wat voor paradediensten de commiezen daar verrichten! Weten zij wel, de klerken, dat aan de grootere kantoren door de commiezen **meer en zwaarder dienst** wordt verricht dan door het gros hunner op telegraaf- of vereenigde kantoren werd gepraesteerd? Indien men dat blijkbaar niet weet, hoe durft men dan zoo voor te lichten? Is dit misleiding of niet?

---

[1]) Er zijn verscheidene commiezen, die als surnumerair volle diensten praesteerden, waarvan verschillende gedurende 4 jaar, dus buiten bezwaar van 's Rijks schatkist.

Zie verder in Bijlage B den tragen gang der bevordering.

HOOFDSTUK X.

De motiveering der voorgestelde verhooging.

Wij kunnen hier met een kort woord volstaan. De motiveering slaat op het geheele personeel, zoo goed als op den commies. Elke categorie bij P. en T. heeft nachtdienst, Zondagsdienst, vroege en late dienst, enz., dat is algemeen bekend. Het ware evenwel loyaler geweest, indien het Klerkenbestuur de **gansche** motiveering hadde afgedrukt.[1]) Waar door het Klerkenbestuur wordt beweerd, dat aan de „ongunstige invloeden" **nimmer** een einde komt, daar moeten wij een onjuistheid constateeren. Zoo goed als bij den commies, komt bij den klerk daaraan een eind, **wanneer hij tot directeur** wordt benoemd. En meent het klerkenbestuur werkelijk, dat Hoofdcommiezen geen ongeregelde diensten, geen Zondagsdiensten meer behoeven te verrichten. Zoo ja, dan zijn zij **zeer slecht** ingelicht.

Of inderdaad het **aantal** Zondagen en het aantal **uren** op Zondag, dat klerken dienst moeten verrichten hooger is dan voor commiezen; wij zijn zoo vrij dat **ernstig te betwijfelen.** Daar zijn ons kantoren bekend, waar de **klerken** slechts 1 maal in de maand enkele uren Zondagsdienst hebben. Daar zijn ons óók kantoren bekend (Rotterdam b.v.), waar de commiezen om de 3 weken Zondagsdienst hebben. Te Zwolle zelfs om de 14 dagen.

[1]) Bovendien, van die motieven zijn er ook gebruikt bij de salarisverhooging der klerken in 1905. Zie gedrukte stukken Tweede Kamer 1904/1905, No. 127 blz. 15.

Op de spoorwegpostkantoren dikwijls 10 Zondagen achtereen. Oók in dit opzicht is hunne voorstelling onjuist en bezijden de waarheid. Wat zij eindelijk wenschen te laten zien, ten opzichte van de emolumenten, waarvoor na 1890 schadeloosstelling volgde, is ons niet duidelijk. Wij zouden zoo zeggen: Dan is de zaak afgeloopen!

HOOFDSTUK XI.

Waarom is eene reorganisatie van het personeel noodig?

Aldus de brochure der klerken, waarbij dan volgt een uittreksel uit een ingezonden stuk in een der bladen. Waar het klerkenbestuur blijkbaar met instemming dit stuk opneemt, willen wij er toch even op wijzen, dat het zichzelf niet gelijk blijft, omdat op blz. 49 hunner brochure sterke inkrimping van het commiezenkorps wordt aanbevolen en staking van nieuwe aanstelling, terwijl daarentegen op blz. 23 het wachtwoord luidt: alle klerken commies.

En thans ons antwoord op bovenstaande vraag:

Het is ja en neen.

Neen, indien dat **ineéns** zou moeten gebeuren, want dat is beslist onmogelijk.

Ja, indien dat **geleidelijk** gebeuren kan en wij zien reeds sedert eenigen tijd, tot onze vreugde, dat het Hoofdbestuur in die richting werkzaam is.

En juist in die **geleidelijke** reorganisatie, zooals ze thans is begonnen, ligt de oplossing verscholen der aloude klerkenkwestie. Een reorganisatie, **hoe dan ook**, kan **geen verband** houden met deze begrootingen, omdat, hoe de toestand in de toekomst ook worden mag, er steeds zullen moeten blijven **directeuren en commiezen**, dat zijn: de **hoogere ambtenaren**, en omdat dezen natuurlijkerwijze eene **behoorlijke bezoldiging** zullen behooren te genieten. In die bezoldiging voor-

zien de thans ingediende ontwerpen. Het is dan ook aan te merken als een **groote fout** in de actie der klerken, dat zij hun verzoek om reorganisatie zijn gaan vastknoopen aan deze ontwerpen van wet. Deze wetsontwerpen zijn beslist te beschouwen als een voortzetting van die van 1905, waarbij de financieele positie van het lager personeel, w.o. de klerken, werd geregeld. [1])

Waarom vroegen zij toen niet om reorganisatie?

(Zie ook Bijlage C, blz. 53.)

[1]) Zie Hand. Staten-Generaal Tweede Kamer, 16 Februari 1906, blz. 1106; Aanvullingsnota No. 22. H. IX, 1906/07.

HOOFDSTUK XII.

Wat deze begrootingen voor voordeelen bieden aan de klerken.

1⁰. Het recht op minstens 110 directies.
2⁰. Vermeerdering van de tractementen der klerken, toekomstige directeuren.
3⁰. Tractementsverbetering voor de klerken, toekomstige commiezen.
4⁰. De garantie, dat elke klerk, die commies wordt, steeds een salarisvermeerdering van minstens *f* 200.— bekomt, hoe **oud** hij ook zij.

Slotwoord.

Wij zijn aan het eind van ons betoog. En thans, gij, die dit leest, weeg en wik!

Wij hebben onze taak vervuld met tegenzin, maar wij zijn er toe gedwongen.

En thans, als gij alles hebt overwogen, zeg ons, of gij de actie der klerken kunt verklaren, of gij redelijke motieven daarvoor vinden kunt!

Zoo neen, dan vragen wij u in gemoede, of het niet hoog tijd wordt, in het belang eener goede discipline, dat de klerken — niet omhoog, óók niet omlaag worden gevoerd — maar eens behoorlijk **op hun plaats** worden gezet.

En nu eindelijk, na 4 lange jaren wachten, ten laatste het tijdstip zal aanbreken, waarop de Regeering ten aanzien van het hoogere personeel der P. en T., hare in 1905 gedane en telkens weer herhaalde belofte zal inlossen, wordt door het klerkenkorps, gedreven door afgunst en nijd, de strijd aangebonden en tracht men van die zijde, door verdachtmaking onvolledige citaten, uit het verband gerukte zinnen uit tijdschriften en scheeve voorstelling van zaken verwarring te stichten, uiteraard in de hoop in troebel water te kunnen visschen.

De directeuren en commiezen der P. en T. echter, overtuigd van hun goed recht en steunende op de hun door opvolgende Ministers gedane beloften, zien met vol vertrouwen de behandeling der wetsontwerpen tot verbetering hunner positie tegemoet.

AANHANGSEL

(Ook wij geven eene aanhaling uit een dagblad en wel eene, die de klerkenactie zoo juist karakteriseert).

De Telegraaf van 26 Februari.

INGEZONDEN STUKKEN.

(Buiten verantwoordelijkheid der Redactie).
Van Ingez. Stukken wordt geen kopij teruggegeven.

De P. en T. agitatie.

Mijnheer de Redacteur.

Mag ik, vóór 't misschien te laat is, den „steeds meer verbitterenden" klerken, enz. bij P. en T. nog een kleinen wenk geven? Bij de kranige actie, waarbij alle besproken en beschreven toestanden en verhoudingen zoo treffend juist zijn weergegeven — niet waar? — is nog een belangrijk feit over het hoofd gezien! Wel worden telkens de klerken met beide radicalen vergeleken met de commiezen, maar waarom eigenlijk met beide radicalen?? De klerken zonder radicalen doen toch precies hetzelfde werk als die met radicalen! Waartoe toch die examens? Waarom toch dat verschil in bezoldiging van beradicaalden en onberadicaalden?

Ik begrijp, heeren, u wildet niet te veel op eens vragen — nu, die bescheidenheid heeft dan ook stellig een goeden indruk gemaakt! — maar... de consequentie heeft ook hare eischen. Komaan, heeren, laat de onberadicaalden meedeelen, nu er wat te deelen is. Waarom die jongelui nu genoodzaakt die nuttelooze examens te doen? Welaan, 't is nog niet te laat, een kleine aanvulling op de „brochure" en 't zaakje komt wel in orde.

Maar... houdt in 's hemelsnaam de hulptelegrafisten, enz., enz. er buiten, want... enfin, u begrijpt me wel. Geen slapende honden wakker maken!

Dank voor de goede raadgeving overbodig!

EEN OUD-KLERK.

UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA
3 0112 098749556